

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الرأیا
علیها یصی

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

روز شمار
تاریخ اسلام
از آغاز بعثت
پیامبر اکرم (ص)
تا سال ۱۳۲۲
هجری

ترجمه و
مقدمه: محمد صالح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روزشمار تاریخ اسلام از آغاز بعثت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله وسلم) تا سال 132 هجری

نویسنده:

محمد سالمی تبار

ناشر چاپی:

انتشارات خوزستان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۱	روزشمار تاریخ اسلام از آغاز بعثت پیامبر اکرم (ص) تا سال ۱۳۲ هجری
۱۱	مشخصات کتاب
۱۱	اشاره
۱۴	مقدمه
۱۶	سال اول بعثت
۱۷	سال سوم بعثت
۱۸	سال چهارم بعثت
۱۸	سال پنجم بعثت
۱۸	سال هفتم بعثت
۱۸	سال دهم بعثت
۱۹	سال یازدهم بعثت
۱۹	سال دوازدهم بعثت
۲۰	سال سیزدهم بعثت
۲۰	سال چهاردهم بعثت
۲۱	سال ۱ هجری
۲۳	سال ۲ هجری
۲۵	سال ۳ هجری
۲۶	سال ۴ هجری
۲۷	سال ۵ هجری
۲۸	سال ۶ هجری
۳۱	سال ۷ هجری
۳۳	سال ۸ هجری
۳۷	سال ۹ هجری

۳۷	سال ۱۰ هجری
۴۰	سال ۱۱ هجری
۴۲	سال ۱۲ هجری
۴۴	سال ۱۳ هجری
۴۶	سال ۱۴ هجری
۴۶	سال ۱۵ هجری
۴۸	سال ۱۶ هجری
۵۰	سال ۱۷ هجری
۵۰	سال ۱۸ هجری
۵۲	سال ۱۹ هجری
۵۴	سال ۲۰ هجری
۵۶	سال ۲۱ هجری
۵۷	سال ۲۲ هجری
۵۷	سال ۲۳ هجری
۵۸	سال ۲۴ هجری
۶۰	سال ۲۵ هجری
۶۰	سال ۲۶ هجری
۶۲	سال ۲۷ هجری
۶۲	سال ۲۸ هجری
۶۳	سال ۲۹ هجری
۶۳	سال ۳۰ هجری
۶۳	سال ۳۱ هجری
۶۵	سال ۳۲ هجری
۶۷	سال ۳۳ هجری
۶۷	سال ۳۴ هجری
۶۹	سال ۳۵ هجری

۷۰	سال ۳۶ هجری
۷۲	سال ۳۷ هجری
۷۳	سال ۳۸ هجری
۷۶	سال ۳۹ هجری
۷۶	سال ۴۰ هجری
۷۹	سال ۴۱ هجری
۸۱	سال ۴۲ هجری
۸۳	سال ۴۳ هجری
۸۵	سال ۴۴ هجری
۸۵	سال ۴۵ هجری
۸۷	سال ۴۶ هجری
۸۷	سال ۴۷ هجری
۸۷	سال ۴۸ هجری
۸۹	سال ۴۹ هجری
۸۹	سال ۵۰ هجری
۹۰	سال ۵۱ هجری
۹۲	سال ۵۲ هجری
۹۲	سال ۵۳ هجری
۹۴	سال ۵۴ هجری
۹۶	سال ۵۵ هجری
۹۶	سال ۵۶ هجری
۹۷	سال ۵۷ هجری
۹۷	سال ۵۸ هجری
۹۹	سال ۵۹ هجری
۹۹	سال ۶۰ هجری
۱۰۴	سال ۶۱ هجری

۱۰۷	سال ۶۲ هجری
۱۰۸	سال ۶۳ هجری
۱۰۹	سال ۶۴ هجری
۱۱۰	سال ۶۵ هجری
۱۱۱	سال ۶۶ هجری
۱۱۳	سال ۶۷ هجری
۱۱۴	سال ۶۸ هجری
۱۱۵	سال ۶۹ هجری
۱۱۵	سال ۷۰ هجری
۱۱۷	سال ۷۱ هجری
۱۱۷	سال ۷۲ هجری
۱۱۹	سال ۷۳ هجری
۱۲۰	سال ۷۴ هجری
۱۲۲	سال ۷۵ هجری
۱۲۲	سال ۷۶ هجری
۱۲۴	سال ۷۷ هجری
۱۲۵	سال ۷۸ هجری
۱۲۵	سال ۷۹ هجری
۱۲۵	سال ۸۰ هجری
۱۲۷	سال ۸۱ هجری
۱۲۷	سال ۸۲ هجری
۱۲۸	سال ۸۳ هجری
۱۲۹	سال ۸۴ هجری
۱۲۹	سال ۸۵ هجری
۱۳۱	سال ۸۶ هجری
۱۳۳	سال ۸۷ هجری

۱۳۳	سال ۸۸ هجری
۱۳۵	سال ۸۹ هجری
۱۳۵	سال ۹۰ هجری
۱۳۶	سال ۹۱ هجری
۱۳۶	سال ۹۲ هجری
۱۳۶	سال ۹۳ هجری
۱۳۸	سال ۹۴ هجری
۱۳۹	سال ۹۵ هجری
۱۴۱	سال ۹۶ هجری
۱۴۳	سال ۹۷ هجری
۱۴۳	سال ۹۸ هجری
۱۴۴	سال ۹۹ هجری
۱۴۶	سال ۱۰۰ هجری
۱۴۷	سال ۱۰۱ هجری
۱۴۹	سال ۱۰۲ هجری
۱۵۰	سال ۱۰۳ هجری
۱۵۰	سال ۱۰۴ هجری
۱۵۱	سال ۱۰۵ هجری
۱۵۲	سال ۱۰۶ هجری
۱۵۴	سال ۱۰۷ هجری
۱۵۴	سال ۱۰۸ هجری
۱۵۵	سال ۱۰۹ هجری
۱۵۷	سال ۱۱۰ هجری
۱۵۷	سال ۱۱۱ هجری
۱۵۸	سال ۱۱۲ هجری
۱۵۸	سال ۱۱۳ هجری

١٥٩	سال ١١٤ هجرى
١٦٠	سال ١١٥ هجرى
١٦٠	سال ١١٦ هجرى
١٦٢	سال ١١٧ هجرى
١٦٣	سال ١١٨ هجرى
١٦٣	سال ١١٩ هجرى
١٦٥	سال ١٢٠ هجرى
١٦٥	سال ١٢١ هجرى
١٦٧	سال ١٢٢ هجرى
١٦٩	سال ١٢٣ هجرى
١٦٩	سال ١٢٤ هجرى
١٧١	سال ١٢٥ هجرى
١٧١	سال ١٢٦ هجرى
١٧٢	سال ١٢٧ هجرى
١٧٣	سال ١٢٨ هجرى
١٧٥	سال ١٢٩ هجرى
١٧٦	سال ١٣٠ هجرى
١٧٦	سال ١٣١ هجرى
١٧٨	سال ١٣٢ هجرى
١٨٤	منابع و مأخذ
١٨٦	درباره مركز

روزشمار تاریخ اسلام از آغاز بعثت پیامبر اکرم (ص) تا سال 132 هجری

مشخصات کتاب

سرشناسه : سالمی، محمد، 1359 -

عنوان و نام پدیدآور : روزشمار تاریخ اسلام از آغاز بعثت پیامبر اکرم (ص) تا سال 132 هجری / نوشته محمد سالمی تبار.

مشخصات نشر : اهواز: انتشارات خوزستان، 1397.

مشخصات ظاهری : [8]، 104 ص. : مصور، نقشه.

شابک : 100000 ریال 4-77-6511-964-978

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : کتابنامه: ص. 104.

موضوع : اسلام -- تاریخ -- از آغاز تا 132ق.

موضوع : Islam -- History -- To 750

رده بندی کنگره : BP14/س2 9 1397

رده بندی دیویی : 297/912

شماره کتابشناسی ملی : 5189392

ص: 1

اشاره

روزشمار تاریخ اسلام از آغاز بعثت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)

تا سال 132 هجری

مؤلف: محمد سالمی

ص: 2

انتشارات خوزستان

روز شمار تاریخ اسلام

از آغاز بعثت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) تا سال 132 هجری

مؤلف محمد سالمی

صفحه ارا: طیبه بزرگ نیا

طرح جلد: نسرین یعقوبی

تیراژ: 500 جلد

قیمت: 10000 تومان

ویراستار دیجیتالی: محمد منصوری

چاپ اول - 1397

لیتوگرافی، چاپ، صحافی: اعتمادی

ص: 3

تاریخ در لغت به معنای تعیین وقت، زمان، زمان گذشته، حال و آینده است. اما در اصطلاح، تاریخ علمی است که به دانش و اطلاعات درباره گذشته اشاره دارد.

تاریخ، هم دانش گذشتگان است و هم دانشی درباره گذشته. به دلیل اینکه تاریخ بسیار گسترده است، سازمان دهی آن از اهمیت ویژه ای برخوردار است. برخی مورّخین تاریخ جامع و کلی نوشته اند و برخی نیز روی گرایش های خاصی مطالعه و تحقیق نموده اند. بر این اساس، چندین روش متفاوت برای طبقه بندی اطلاعات تاریخ به شرح زیر وجود دارد:

1- طبقه بندی اطلاعات تاریخ بر اساس نواحی مختلف جغرافیایی (ژئوگرافیک)

2- طبقه بندی اطلاعات تاریخ بر مبنای ملیّت و کشورهای مختلف (ناسیونال)

3- طبقه بندی اطلاعات تاریخ به صورت موضوعی (موضوع بندی)

4- طبقه بندی اطلاعات تاریخ به صورت زمان بندی شده یا به عبارتی، طبقه بندی اطلاعات بر مبنای ترتیب وقوع زمانی رخدادها که همان علم کرنولوژی می باشد

کرنولوژی (گاه شمار، گاه نگار، روزشمار و تقویم تاریخ) به عنوان علمی برای محاسبه زمان یا دوره هایی از زمان و اختصاص رخدادها در تاریخ های دقیق و وقوع آنها تعریف می شود. کرنولوژی، به عنوان یک علم و یک موضوع مطالعاتی از دوره های قرون وسطی مورد توجه بوده است.

اما مقصود از کرنولوژی، آن دسته از کتبی است که بر اساس زمان، و به ترتیب تاریخ وقایع مهم را به اختصار ثبت کرده باشد. کرنولوژی با آن که نه توصیف کاملی از رخدادهای تاریخ است و نه تحلیلی گویا درباره ی آنها، اما به هر رو، از دیرباز ساختاری مهم در ابعاد نگارشی تاریخ به شمار می آمده است. زیرا

فهرست سال به سال حوادث که چهارچوبی از وقایع تاریخی است، هم درک نزدیکتری از بستر زمانی رویدادها را ممکن می‌سازد و هم سنجش میان آنها را آسان می‌نماید. کرنولوژی در حوزه تمدن اسلامی سابقه طولانی دارد. که به برخی از این نوع کرنولوژی‌ها اشاره می‌کنیم:

کتاب «تقویم التاریخ» نوشته «مصطفی چلبی» معروف به «حاجی خلیفه» می‌باشد که رخدادهای مهم را تا سال 1058 هجری قمری گردآوری کرده است.

کتاب «روزشمار تاریخ اسلام» نوشته «سید تقی واردی» رخدادهای مهم را به تفکیک ماههای قمری در چندین مجلد گردآوری کرده است. کتاب «روزشمار پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم)» که با همکاری جمعی از فضلا و اندیشمندان حوزه علمیه قم گردآوری کرده است. کتاب «روزشمار پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم)» که با همکاری جمعی از فضلا و اندیشمندان حوزه علمیه قم گردآوری شده است، وقایع دوران زندگانی پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)، از تولد تا رحلت را در بر می‌گیرد.

کتاب «روزشمار جامع تاریخ عاشورا» توسط هیأت تحریریه انجمن کادح، به سرپرستی «دکتر مهدی مؤمنی» و زیر نظر «پروفسور صادق آئینه‌وند» وقایع مهم قیام امام حسین (علیه السلام)، از ماه رجب سال 60 هجری تا ماه محرم سال 61 هجری قمری را در چندین مجلد گردآوری کرده است.

گاه شماری که پیش روی خوانندگان ارجمند قرارداد «روزشمار تاریخ اسلام، از آغاز بعثت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) تا سال 132 هجری» نام دارد که رویدادهای تاریخ اسلام، از نخستین سال بعثت خاتم الانبیاء حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم) تا سقوط سلسله بنی امیه را در بردارد که به همراه تصاویر، نقشه‌ها و شجره‌نامه‌ها گردآوری شده است.

محمد سالمی تبار

اهواز 30/10/1396

ص: 5

سال اوّل بعثت

▪ مبعوث شدن حضرت ختمی مرتبت محمد بن عبدالله (صلی الله علیه و آله و سلم) به پیامبری

عکس

□

غار حراء

▪ نزول نخستین آیات قرآنی بر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ اسلام آوردن حضرت علی (علیه السلام) و حضرت خدیجه (علیها السلام) به عنوان اولین ایمان آورندگان

▪ درگذشت عبدالله فرزند پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ اولین برخورد میان مسلمانان با مشرکان به علت تمسخر مسلمانان در هنگام اقامه نماز

▪ انتقال یافتن کانون دعوت مسلمانان به خانه ارقم در کوه صفا به دستور پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) جهت جلوگیری از درگیری با مشرکان (دارالتبلیغ ارقم)

▪ اسلام آوردن ابوذر غفاری، عمّار بن یاسر و صهیب رومی در خانه ارقم

▪ دعوت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) از بنی هاشم برای پذیرش اسلام

سال چهارم بعث

▪ آغاز دعوت علنی به اسلام

▪ شکنجه شدن مسلمانان توسط مشرکان مکه

▪ شهادت یاسر و سمیه زیر شکنجه (به عنوان نخستین شهدای اسلام)

سال پنجم بعث

▪ تولد حضرت فاطمه زهرا (علیها السلام)

▪ نخستین مهاجرت مسلمانان به حبشه با 11 مرد و 4 زن به سرپرستی عثمان بن مظعون

▪ دومین مهاجرت مسلمانان به حبشه با 83 مرد و 18 زن به سرپرستی جعفر بن ابیطالب (1)

سال هفتم بعث

▪ عهد نامه بر علیه بنی هاشم و بنی مطلب مبنی بر ترک معاملات و مراودات اقتصادی و اجتماعی

▪ انتقال و اقامت اجباری پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)، بنی هاشم و بنی مطلب در شعب ابیطالب

سال دهم بعث

▪ درگذشت ابوطالب عموی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و پدر حضرت علی (علیه السلام) در شعب ابیطالب

▪ درگذشت حضرت خدیجه (علیها السلام) همسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در شعب ابیطالب

ص: 2

1- به روایتی سال هفتم بعثت

مزار حضرت خدیجه (علیها السلام) - شعب ابیطالب

پایان محاصره اقتصادی و اجتماعی و بازگشت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)، بنی هاشم و بنی مطلب به مکه

سال یازدهم بعثت

سفر تبلیغی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به طائف و عدم دستیابی به نتایج مطلوب و رانده شدن وی از این شهر (1)

تلاش نافرجام پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در دعوت بدویان اطراف مکه به اسلام

معراج پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) از مسجد الحرام به مسجد الاقصی (2)

ورود گروهی از مردم یثرب (یشریان خزرجی) به مکه و ملاقات با پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

عرصه پنهانی اسلام به یشریان از سوی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و ایمان آوردن 6 نفر از خزرجیان به اسلام بعد از ملاقات در عقبه منی

سال دوازدهم بعثت

اقامه نخستین نماز جمعه در یثرب به امامت مصعب بن عمیر (3)

ص: 3

1- بنا بر نقلی به همراه حضرت علی (علیه السلام) یا زید بن حارثه

2- به روایتی سال دوم، سوم با دوازدهم بعثت

3- بنا بر نقلی اسعد بن زراره

▪ گسترش اسلام در یثرب پس از اسلام آوردن سعد بن معاذ و اُسَید بن حُصَیر

▪ بیعت عقبه اول معروف به (توسط 12 نفر از یثربیان، ترکیبی از اوس و خزرج و هم پیمانان آنان با پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در مکه)

▪ بازگشت سریع یثربیان به یثرب (به جز ذکوان بن عبدقیس که تا زمان هجرت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در مکه ماند)

▪ نمایندگی مصعب بن عمیر از سوی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در یثرب

سال سیزدهم بعثت

▪ بیعت عقبه دوم معروف به بیعه الحرب

▪ ملاقات دوم یثربیان در عقبه دوم (این ملاقات برای نه‌ای کردن و قطعیت بخشیدن به پیشنهاد مهاجرت پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به یثرب بود)

▪ انتخاب 12 نقیب از میان مسلمانان عقبه دوم از سوی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به عنوان نمایندگان خاص خود و سازماندهی برنامه های تبلیغی

▪ اسلام آوردن بریده بن خصیب اسلمی و 80 خانوار از قوم او (این نخستین گرایش جمعی به اسلام بود که پیش از رسیدن پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به یثرب اتفاق افتاد)

▪ صدور فرمان هجرت توسط پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) از مکه به یثرب (به جز زنان، مردان ناتوان بیماران و محبوسان)

سال چهاردهم بعثت

▪ تصمیم دارالندوه مبنی بر قتل پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و اتحاد تمام قریش علیه بنی هاشم

▪ واقعه ليله المبيت (شبى كه حضرت على (عليه السلام) در بستر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) خوابید تا نقشه مشرکان در قتل پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) را خنثی کند)

▪ حرکت شبانه پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) از مکه به یثرب

▪ درگذشت براء بن معرور انصاری

عکس

□

سال 1 هجری

▪ ورود پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به قبا

▪ بنای مسجد در قبا (به عنوان نخستین مسجد در اسلام)

ص: 5

▪ ورود پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به یثرب با استقبال پرشور مردم این شهر

▪ تغییر نام یثرب به مدینه الرسول (مدینه النبی)

▪ بنای مسجد در مدینه

▪ تدوین نخستین قانون اساسی در اسلام

▪ برقراری پیمان برادری میان مهاجرین و انصار

▪ عهدنامه پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) با یهودیان مدینه (یهودیانی که در شمار خاندان انصار بودند)

▪ عهدنامه پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) با یهودیان بنی قریظه، بنی نضیر و بنی قینقاع

▪ عهدنامه پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) با قبیله بنی مدلج

▪ سریّه حمزه بن عبدالمطلب در ساحل دریا در ناحیه عیص(1)

▪ سریّه عبیده بن حارث بن عبدالمطلب در پایین تر از ثنیه ذی المروه (سریّه رابع)(2)

▪ سریّه سعد بن ابی وقاص در خزار

ص: 6

1- به روایتی سال 2 هجری

2- به روایتی سال 2 هجری

▪ در گذشت اسعد بن زراره خزر جی

سال 2 هجری

▪ مقرر شدن اذان اسلامی و تعیین فصول آن

▪ ازدواج حضرت علی (علیه السلام) با حضرت فاطمه زهرا (علیها السلام) (1)

▪ تغییر قبله از بیت المقدس به مکه

عکس

□

▪ واجب شدن روزه

▪ واجب شدن نماز عید فطر و عید قربان

▪ واجب شدن قربانی در عید قربان

▪ واقعه سدّ الابواب (تمام درهایی که به مسجد النبی باز می گردد به دستور پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) بسته شد، به جز در خانه حضرت علی (علیه السلام))

▪ غزوه وّدان (غزوه ذی العشیره)

▪ غزوه بواط (2)

▪ غزوه بدر اولی (غزوه سفوان)

ص: 7

1- به روایتی سال 1 هجری

2- بنا بر نقلی بوات یا ابوات

▪ غزوه بدر دوّم (غزوه بدر کبری)

عکس

□

▪ تغییر مسیر کاروانهای تجاری قریش پس از غزوه بدر از راه شام به عراق

▪ غزوه بنی سلیم (غزوه فرقه الکدر یا قراره الکدر)

▪ غزوه بنی قینقاع (اولین جنگ با یهود به دنبال پیمان شکنی یهودیان)⁽¹⁾

▪ غزوه سُویق⁽²⁾

▪ سریّه عبدالله بن جحش در نخله

▪ سریّه سالم بن عمیر برای کشتن ابوعفک

▪ سریّه عمیر بن عدی برای کشتن عصما دختر مروان

▪ سریّه ابوسلمه عبدالله بن عبدالاسد به سرزمین قطن

▪ سریّه غالب بن عبدالله بر سر بنی سلیم و غطفان

ص: 8

1- به روایتی سال 3 هجری

2- به روایتی سال 3 هجری

▪ هلاکت ابولهب

▪ درگذشت رقیه دختر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ درگذشت حاجب بن زراره

▪ درگذشت عثمان بن مظعون

سال 3 هجری

▪ تولد امام حسن مجتبی (علیه السلام) (1)

▪ غزوه ذی أمر (غزوه عطفان)

▪ غزوه بَحْران (2) (غزوه فرع)

▪ غزوه أُحُد

عکس

□

▪ شکست مسلمانان در غزوه أُحُد (به علت نافرمانی از دستور پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) مبنی بر ترک نگاهبانی از کوه عینین برای جمع آوری غنائم)

▪ شهادت حمزه بن عبدالمطلب عموی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در غزوه أُحُد

ص: 9

1- به روایتی سال 2 هجری

2- بنا بر نقلی بَحْران

مزار حمزه بن عبدالمطلب

▪ مثله کردن اجساد شهدای غزوه اُحد توسط مشرکان

▪ غزوه حمراء الاسد

▪ شهادت جمعی از فرستادگان پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) در رجیع

▪ سریّه محمّد بن مسلمه برای کشتن کعب بن اشرف

▪ سریّه زید بن حارثه در قَرَدَه (سریّه ذات عرق) (1)

▪ درگذشت مالک بن عمرو انصاری

سال 4 هجری

▪ تولد امام حسین (علیه السلام) (2)

▪ غزوه بنی نضیر (دومین جنگ با یهود به دنبال پیمان شکنی یهودیان) (3)

▪ غزوه بنی قریظه (سومین جنگ با یهود به دنبال پیمان شکنی یهودیان)

▪ غزوه بدر آخر (غزوه بدر الوعد یا بدر الصغری)

▪ شهادت مبلغین اسلام در بئر معونه (4)

ص: 10

1- بنا بر نقلی قَرَدَه

2- به روایتی سال 3 هجری

3- به روایتی سال 2 هجری

4- به روایتی سال 3 هجری

▪ سریه عبدالله بن انیس جُهَنی برای کشتن سفیان بن خالد

▪ سریه ابوسلمه بن عبدالاسد به سرزمین قَطَن

▪ سریه عمرو بن امیه ضمیری و سلمه بن اسلم بن حریش در مگه

▪ در گذشت فاطمه بنت اسد مادر حضرت علی (علیه السلام)

▪ در گذشت زینب دختر خزیمه همسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

سال 5 هجری

▪ واجب شدن حج

▪ واجب شدن نماز آیات

▪ تولد زینب کبری (علیها السلام) (1)

▪ غزوه دومه الجندل

▪ غزوه بنی مصطلق (غزوه مریسیع) (2)

▪ غزوه خندق (غزوه احزاب) (3)

ص: 11

1- به روایتی سال 6 یا 7 هجری

2- به روایتی سال 6 هجری

3- به روایتی سال 4 هجری

▪ سریّه ابو عبیده جراح به سیف بحر

▪ سریّه عبدالرحمان به عوف در دومه الجندل

▪ در گذشت سعدبن معاذ

سال 6 هجری

▪ واجب شدن حجاب(1)

▪ ساختن خاتم برای مُهر نامه

▪ مهاجرت زینب دختر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به مدینه

▪ غزوه بنی لِحیان (غزوه عُسفان)

▪ غزوه ذی قَرَد (غزوه غابه یا غزوه فَزَع)

▪ عزیمت مسلمانان به مکه برای بجا آوردن مناسک حجّ و ممانعت مشرکین از ورود مسلمانان به مکه

ص: 12

▪ بیعت رضوان (بیعت تحت الشجره)

▪ صلح حدیبیه

▪ سریّه عبدالله بن عتیک برای کشتن ابورافع سلام بن ابی الحقیق

▪ سریّه محمد بن مسلمه حارثی در مرطاع

▪ سریّه محمد بن مسلمه حارثی در قرطاء

▪ سریّه محمد بن در ذی قصّه

▪ سریّه زید بن حارثه در وادی القریب بر سرام القرنه

▪ سریّه ابو عبیده جراح در کوه اجا و سلمی

▪ سریّه هلال بن حارث بر سر بنی کنانه

▪ سریّه بشر بن سوید جهنی بر سر بنی حارث

▪ سریّه هلال بن حارث بر سر بنی مالک بن فیهر

▪ سریّه سعد بن عباده در غمیم

▪ سریّه عکاشه بن محصن اسدی در غمره

▪ سریّه ابو عبیده جراح در ذی قصّه در راه عراق

▪ سریّه زید بن حارثه در جموم (جموح)

▪ سریّه حضرت علی (علیه السلام) به منطقه همج

بین فدک و خبیر

▪ سریّه زید بن حارثه به مدین

▪ سریّه عبدالرحمان بن عوف در دومه الجندل

▪ سریّه ابو عبیده جراح بر سر بنی ثعلبه و بنی عوال

▪ سریّه زید بن حارثه به طرف

▪ سرّیه کرز بن جابر فُهری به عرنین

▪ سرّیه عبدالله بن رواجه در خبیر بر سر یسیرین رزام

ص: 13

▪ سریّه کرزبن فهري در ذی الجرد

سال 7 هجری

▪ توسعه مسجدالنبي

▪ وقف حوائط سبعة (باغهای هفتگانه) توسط پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به دخترش فاطمه (علیها السلام) (1)

▪ نامه پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به پادشاهان و امرا برای دعوت به دین اسلام

▪ غزوه خیبر

▪ فتح قلعه های خیبر

▪ غزوه وادی القرى

▪ اعطا فدک به حضرت فاطمه (علیها السلام) توسط پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ بازگشت مهاجران از حبشه

▪ غزوه ذات الرقاع (غزوه نجد)

▪ غزوه وادی القرى (2)

▪ غزوه القصیه معروف به عمره القضاء (برای بجا آوردن عمره)

▪ سریّه عمر بن خطاب در تربه

▪ سریّه ابوبکر در نجد

▪ سریّه بشیر بن سعد در فدک

▪ سریّه زبیر به عوام در فدک

▪ سریّه غالب بن عبدالله لثی

▪ سریّه بشیر بن سعد در یمن و جبار در ناحیه خیبر

▪ سریّه ابن ابی العوجا بر سر بنی سلیم

1- به روایتی سال 3 هجری

2- بنا بر نقلی با غزوه خیبر یکی دانسته اند یا سرّیه به حساب آمده است

▪ سریّه محیصه بن مسعود در فدک

▪ سریّه عبدالله بن ابی حذر در راضم

▪ سریّه خالد بن ولید دومه الجندل

▪ در گذشت بشر بن براء(1)

سال 8 هجری

▪ اسلام آوردن منذر بن پادشاه بحرین

▪ انتصاب علاء بن عبدالله حضرمی بر ولایت بحرین توسط پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ تولد ابراهیم پسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ شهادت جعفر بن ابیطالب، زید بن حارثه و عبدالله بن رواحه در سریّه موته

▪ نقص عهدنامه صلح حدیبیه توسط مشرکان

▪ غزوه فتح مکه (غزوه عام الفتح)

▪ فتح مکه و از بین بردن بتها

▪ انتصاب عتاب بن اسید به ولایت مکه

▪ توسط پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ غزوه حنین (هوازن)

▪ غزوه طائف

▪ بجا آوردن عمره توسط پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) پس از غزوه طائف

▪ تقسیم غنائم طائف به تازه مسلمانان (مولفه القلوبهم)

ص: 15

▪ غزوه حنین (غزوه هوازن)

▪ سریّه ذات السّلاسل در منطقه تبوک

▪ سریّه غالب بن عبدالله لیثی در کدید

▪ سریّه غالب بن عبدالله لیثی در فدک

▪ سریّه کعب بن عمیر غفاری در ذات أطلاق

▪ سریّه شجاع بن وهب اسدی (آبگاهی در ذات عرق)

▪ سریّه هشام بن عاص در یلهلم

▪ سریّه طفیل بن عمر و دوسی برای خراب کردن بتکده ذی الکفین

▪ سریّه غالب بن عبدالله بر سر بنی مدلج

▪ سریّه عمر و بن امیه بر سر بنی الهذیل

▪ سریّه عبدالله بن سهیل بن عمر و با طایفه بنی معیص و محارب بن فہر

▪ سریّه خالد بن ولید با طایفه بنی جذیمه

▪ سریّه خالد بن ولید به عرفه

▪ سریّه ابو عامر اشعری در اوطاس

▪ سریّه سعد بن زید اشہلی به مثلل برای خراب کردن بتکده مناه

▪ سریّه خالد بن سعید بن عاص به عرنه

▪ سریّه خالد بن ولید برای ویران کردن بتکده غری

▪ سریّه ابو عبیدہ جرّاح (سریّه خَبَط) بر سر جہینہ

▪ سریّه ابو قتادہ ربیع انصاری به خضره در سرزمین نجد

▪ سریّه ابو قتادہ ربیع انصاری در بطن اضم

▪ سریّه عبدالله بن ابی حدرد در غابہ

▪ سریّه عینہ بن حصن فزاری در بنی العنبر(عتیر)

▪ سریّه عمرو بن عاص (سریّه ذات السّلاسل)

▪ سریّه سعد بن زید اشہلی به مثلل برای ویران کردن بتکده مناه

▪ سریّه عمرو بن عاص به رهاط برای ویران کردن بتکده سواع

▪ در گذشت زینب دختر پیامبر (صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم)

سال 9 هجری

- عام الوفود (ورود قبایل عرب به مدینه و اعلان اسلام آوردن آنها) (1)
- غزوه تبوک (جیش العسره)
- مسلمان شدن قبایل بنی تمیم و ثقیف
- اسلام آوردن عدی بن حاتم طائی بزرگ قبیله طی (2)
- اعلان پادشاهان حُمَیر بر تشریف به اسلام
- هلاکت عبدالله بن اُبی سر کرده منافقان در مدینه
- اعزام حضرت علی (علیه السلام) به یمن از سوی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) و اسلام آوردن باذان بن ساسان عامل ایرانی یمن (به دستور پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم))
- باذان اداره یمن را عهده دار شد
- واجب شدن زکات و گماشتن کارگزارانی برای دریافت زکات از مسلمانان به دستور پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)
- سریّه قطبه بن عامر در ناحیه ثباله
- سریّه ضحاک بن سفیان با طایفه بنی کلاب
- سریّه که به اسارات ثمامه بن اثال حنفی انجامید
- سریّه علقمه بن محرز در شعبیه
- سریّه عکاشه بن محسن در سرزمین عذره
- سریّه حضرت علی (علیه السلام) برای ویران سازی بتکده فلس
- سریّه خالد بن ولید به دومه الجندل
- در گذشت سهیل بن بیضاء

سال 10 هجری

- اعزام معاذ بن جبل و ابوموسی اشعری بعنوان قاضی و امیر یمن به دستور پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

1- به روایتی سال 10 هجری

2- به روایتی سال 10 هجری

▪ عزل علاء بن عبدالله حضرمی از ولایت یمن و جایگزینی ابان بن سعید توسط پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ حَجَّه الوداع (آخرین حجّ پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم))

▪ نزول آیه تبلیغ بر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

عکس

▪ واقعه غدیر خُـم (پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)، حضرت علی (علیه السلام) را به جانشینی خویش معرفی کردند)

▪ نزول آیه اکمال دین بر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ واقعه مباحله (مباحله پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) با مسیحیان نجران)

ص: 19

▪ پیدایش پیامبران دروغین (ادعای پیامبری اسودعنسی، مسیلمه کذاب، طلیحه بن خویلد و زنی بنام سجّاح)

▪ سریّه خالد بن ولید با طایفه بنی حارث بن کعب

▪ سریّه اسامه بن زید در آبنی واقع در ناحیه بلقاء

▪ سریّه خالد بن ولید در یمن

▪ سریّه خالد بن ولید در نجران

▪ سریّه حضرت علی (علیه السلام) در یمن

▪ درگذشت باذان بن ساسان(1)

▪ درگذشت سعد بن خوله عامری

▪ درگذشت ابراهیم فرزند پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

سال 11 هجری

▪ کشته شدن اسود عنسی در یمن

▪ ورود نمایندگان طایفه نخع به مدینه و پذیرش اسلام

▪ دستور پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) بر لشکر کشی به شام

به فرماندهی اسامه بن زید

▪ بیماری پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ به تاخیر افتادن حرکت سپاه اسامه به دلیل کار شکنی و سر پیچی از دستور پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ در خواست دوات و قلم برای نوشتن نامه توسط پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) مبنی بر عدم گمراهی و ممانعت عده ای برای کار (معروف به یوم الخمیس)

▪ ارتحال جانشوز پیامبر اکرم حضرت محمّد بن عبدالله (صلی الله علیه و آله و سلم)

ص: 20

مسجد النبی - آرامگاه رسول خدا حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ آغاز امامت حضرت علی (علیه السلام)

▪ گردهمایی مهاجرین و انصار در سقیفه بنی ساعده

▪ انتخاب ابوبکر بعنوان خلیفه و بیعت با وی در سقیفه بنی ساعده

▪ آغاز خلافت ابوبکر بن ابی قحافه

▪ خودداری گروهی از مهاجرین و انصار از بیعت با ابوبکر از جمله سلمان فارسی، سعد بن عباده ابوذر غفاری، مقداد و بلال

حبشی

▪ جمع آوری قرآن توسط امام علی (علیه السلام)

▪ ممنوعیت حدیث نویسی از پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ غصب فدک حضرت فاطمه (علیها السلام)

▪ استنصار های شبانه حضرت فاطمه (علیها السلام)

▪ ایراد خطبه حضرت فاطمه (علیها السلام) معروف به خطبه فدکیه

- ساختن بیت الاحزان برای حضرت فاطمه (علیها السلام) توسط حضرت علی (علیه السلام)
- هجوم به خانه حضرت علی (علیه السلام) و حضرت فاطمه (علیها السلام) و آتش زدن در خانه
- ضرب و جرح حضرت فاطمه (علیها السلام)
- شهادت جانگداز حضرت فاطمه (علیها السلام)
- خاکسپاری شبانه حضرت فاطمه (علیها السلام)
- کناره گیری ابان بن سعید از ولایت

بحرین به علت نا مشروع

دانستن خلافت

▪ عدم پرداخت زکات توسط برخی از قبایل

به علت نا مشروع دانستن خلافت

▪ انتصاب علاء بن عبدالله حضرمی به ولایت بحرین توسط ابوبکر

▪ قتل شهر بن باذان بدنبال جنگ با مسیله کذاب و تسلط مسیلمه بر یمن

▪ درگذشت منذر بن ساوی

سال 12 هجری

▪ نبرد خالد بن ولید با هرمز حاکم اَبَلَه در واقعه ذات السلاسل

▪ حمله مسلمانان به سرحدات ایران و روم بدستور ابوبکر

▪ قتل مالک بن نویره بدست خالد بن ولید

▪ شکست ایرانیان به فرماندهی هرمز در نبرد مذار

▪ نبرد خالد بن ولید با مهران سردار ایرانی در واقعه عین التمر

▪ کشته شدن بشیر بن سعد در نبرد عین التمر

▪ جنگ یمامه (جنگ بین مسلمانان و پیامبران دروغین)(1)

▪ کشته شدن مسیلمه کذاب در جنگ یمامه

▪ سرکوب کلیه پیامبران دروغین

ص: 22

1- به روایتی سال یازده هجری

- درگیری مسلمانان با رومیان در منطقه وادی العربه
- شکست رومیان در جنگ وادی العربه از اعراب مسلمانان
- فتح حیره با مصالحه
- لشکرکشی ابو عبیده جراح، یزید بن ابی سفیان و شرحبیل بن حسنہ به سمت شام
- جنگ میان خالد بن ولید و مسیحیان کلب و غسان در واقعه دومه الجندل
- در گذشت ابو العاص بن ربیع
- در گذشت مهاجر بن ابو امیّه
- در گذشت ابو مرثد کتّاب بن حصین غنوی

سال 13 هجری

- در گذشت ابوبکر بن ابی قحافه
- آغاز خلافت عمر بن خطاب
- عزل خالد بن ولید از فرماندهی نیروهای مسلمان در شام و جایگزینی ابو عبیده جراح توسط عمر
- شکست رومیان از مسلمانان در جنگ اجنادین
- شهادت خالد بن سعید بن عاص در جنگ اجنادین (1)
- شکست رومیان در نبرد فحل و فتح این شهر بدست مسلمانان
- درگیری مسلمانان و رومیان در داتن
- جنگ یغوث بین مسلمانان و رومیان نزدیک شهر تیریه دمشق
- شکست مسلمانان از ایرانیان در جنگ یوم الجسر
- فتح الانبار
- فتح عین التمر
- در گذشت ابوبکثنه غلام پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

1- بنا بر نقلی در جنگ مَرَج الصُّفْرُ به شهادت رسید

▪ در گذشت عتاب بن اسید

سال 14 هجری

▪ فتح دمشق

▪ فتح اُبله (1)

▪ شکست ایرانیان از مسلمانان در منطقه بُویب

▪ درگیری مسلمانان با رومیان در مَرَج الصَّفَر (2)

▪ قتل سعدبن عبادہ در شام (3)

▪ بنای شهر بصره (4)

▪ انتصاب عتبه بن غزوان به ولایت بصره توسط عمر

▪ در گذشت ابوقحافه پدر ابوبکر

▪ در گذشت نمیرین تولب بن زهیر

سال 15 هجری

▪ فتح صور و صیدا

▪ فتح بیروت و جبیل

▪ فتح قنسیرین

▪ فتح غزه

▪ فتح حلب و حماه

▪ فتح بلعبک و حمص با مصالحه

▪ سرکوب شورش اهالی دمشق توسط ابوعبیده جراح

1- به روایتی سال 12 هجری

2- به روایتی سال 15 هجری

3- بنابر نقلی در واقوصه

4- به روایتی سال 15 هجری

- پیروزی مسلمانان در جنگ یرموک
- پیروزی مسلمانان در جنگ قادسیه و فتح آن
- کشته شدن رستم فرخزاد سردار ایرانی توسط هلال بن علقه تیمی
- ورود عمر به جابیه در شام و انعقاد صلح با اهالی ایلیاء (بیت المقدّس)
- درگذشت هشام بن حکیم اسد
- درگذشت حجّاج بن علاط
- درگذشت نوفل بن حارث بن عبدالمطلب

سال 16 هجری

- فتح مدائن و استیلای مسلمانان و ایوان کسری و خزائن آن
- فتح تکریت
- فتح موصل
- فتح ماسَبَدان
- فتح فرقیسیا با مصالحه
- فتح حمص با مصالحه
- پیروزی مسلمانان در جنگ جلولا در نزدیکی حُلوان بر سپاه ساسانیان
- عزل عتبه بن غزوان از ولایت بصره و جایگزینی مغیره بن شعبه توسط عمر
- بنای شهر عَمّواس
- بنای شهر جبرین
- درگذشت ماریه قبطیه همسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) (1)
- درگذشت عبدالله (2) بن امّ مکتوم (3)

1- به روایتی سال 14 هجری

2- بنا بر نقلی عمرو

3- بنا بر نقلی در جنگ قادسیه به شهادت رسید

سال 17 هجری

▪ فتح جزیره (بخشهای شمالی عراق واقع در میان دجله و فرات)

▪ فتح مناذر و نهر تیری (1)

▪ فتح رامهرمز و شوش (2)

▪ فتح کرمان

▪ فتح جندی شاپور با مصالحه

▪ بنای شهر کوفه (3)

▪ انتصاب سعد بن ابی وقاص بر ولایت کوفه توسط عمر

▪ عزل علاء بن عبدالله حضرمی از ولایت بحرین و جایگزینی قدامه بن مظعون توسط عمر

▪ عزل مغیره بن شعبه از ولایت بصره و جایگزینی ابو موسی اشعری توسط عمر

▪ وقوع سیل در مکه (معروف به سیل امّ نشهل)

▪ جابجا کردن مقام ابراهیم (علیه السلام) در مسجد الحرام به دستور عمر

▪ توسعه مسجد الحرام به دستور عمر

▪ درگذشت عتبه بن غزوان

سال 18 هجری

▪ فتح رقه و حران

▪ فتح عین الوردّه

▪ فتح اهواز (4)

ص: 26

1- به روایتی سال 20 هجری

2- به روایتی سال 19 یا 20 هجری

3- به روایتی سال 15 یا 16 هجری

4- به روایتی سال 17 هجری

▪ معاهده عمر با اهل ذمه معروف به عهد عمریه

▪ شیوع طاعون در شام به طاعون عمّواس (1)

▪ سال رماده (سال قحطی و خشکسالی)

▪ جابه جا کردن مقام ابراهیم در مسجد الحرام به دستور عمر

▪ انتصاب عیاض بن غنم بر ولایت جزیره توسط عمر

▪ اتحاد دو ولایت دمشق و اردن توسط عمر و واگذاری آن به معاویه بن ابی سفیان

▪ تقسیم سرزمین شام به چهار منطقه نظامی برای اسکان سپاهیان که آنها را اجناد می نامیدند (جند دمشق، جند حمص، جند اردن، جند قنسرین)

▪ درگذشت معاذ بن جبل

▪ درگذشت یزید بن ابی سفیان

▪ درگذشت شرحبیل بن حسنه

▪ درگذشت عاص بن سهیل بن عمر و

▪ درگذشت فضل بن عباس (2)

▪ درگذشت ابو عبیده جراح (3)

▪ درگذشت سهیل بن عمرو (4)

سال 19 هجری

▪ فتح جولاء

▪ فتح قیساریه (5)

▪ فتح بلیس و گشودن دژ بابلون در مصر

ص: 27

2- بنا بر نقلی در سال 13 هجری در جنگ اجنادین به شهادت رسید

3- به روایتی سال 17 هجری

4- بنا بر نقلی در سال 15 هجری در جنگ یرموک کشته شد

5- به روایتی سال 18 یا 20 هجری

▪ فتح رأس العين

▪ فتح نصیبین بن غنم از ولایت جزیره و جایگزینی حبیب بن مسلمه فہری توسط عمر

▪ توسعه مسجدالنبی به دستور عمر

▪ در گذشت ابی بن کعب(1)

▪ در گذشت سعید بن عامر بن حذیم(2)

سال 20 هجری

▪ فتح مصر(3)

▪ فتح اسکندریه(4)

▪ فتح تستر(شوشتر)(5)

▪ فتح نهاوند(فتح الفتوح)(6)

▪ شہادت نعمان بن مقرن مزنی در فتح المفتوح

▪ بنای شهر فسطاط

▪ کوچاندن یہودیان خیبر به کوفہ به دستور عمر

▪ تدوین نخستین دیوان حکومتی به دستور عمر

▪ عزل قدامہ بن مظعون از ولایت بحرین و جایگزینی ابو ہریرہ دوسی توسط عمر

▪ عزل سعد بن ابی وقاص از ولایت کوفہ و جایگزینی عمّار بن یاسر توسط عمر

▪ عزل حبیب بن مسلمہ فہری از ولایت

جزیره و جایگزینی عمیرہ بن سعید انصاری توسط عمر

▪ در گذشت حباب بن منذر

1- به روایتی سال 20،22 یا 23 هجری

2- به روایتی سال 20 هجری

3- به روایتی سال 19 هجری

4- بنا بر نقلی با مصالحه گشوده شد

5- به روایتی سال 19 یا 20 هجری

6- بنا بر نقلی سال 19 یا 21 هجری

▪ در گذشت صفیه عمّه پیامبر

▪ در گذشت زینب دختر جحش همسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

▪ در گذشت اُسَید بن حُضَیر

▪ در گذشت انیس بن مرثدبن ابی مرثد عنوی

▪ در گذشت عیاض بن غنم

▪ در گذشت بلال حبشی (1)

عکس

□

▪ در گذشت ابو سفیان بن حارث

▪ در گذشت مغیره بن حارث بن عبدالمطلب

▪ در گذشت قیس بن عاصم تیممی

سال 21 هجری

▪ فتح زویله و دینور با مصالحه

▪ فتح صمیره و شیروان با مصالحه

▪ انتصاب عمر و بن عاص به ولایت مصر توسط عمر

▪ عزل ابو هریره دوسی از ولایت بحرین و جایگزینی عیاش بن عبدالله توسط عمر

ص: 29

1- به روایتی 18، 19 یا 21 هجری

▪ در گذشت خالد بن ولید

▪ در گذشت طلیحه بن خویلد انصاری

▪ در گذشت علاء بن عبدالله حضرمی

سال 22 هجری

▪ فتح زنجان و قزوین

▪ فتح جرجان و قومس

▪ فتح آذربایجان

▪ فتح طرابلس و برقه

▪ فتح موقان

▪ فتح مامغان

▪ فتح باب (در بند)

▪ عزل عمّار بن یاسر از ولایت کوفه و جایگزینی مغیره به شعبه توسط عمر

▪ درگذشت سراقه بن عمرو

▪ در گذشت نعیم بن مقرن مزنی

سال 23 هجری

▪ فتح کازرون

▪ فتح مکران

▪ فتح سیستان

▪ فتح تَوَج (توز) در نزدیکی کازرون

▪ فتح اصطخر(1)

▪ فتح فسا و دارابگرد

▪ فتح قم و کاشان

▪ فتح عسقلان با مصالحه

▪ فتح همدان

▪ فتح کرمان

▪ فتح جی (اصفهان)

▪ عزل عیاش بن عبدالله از ولایت بحرین و جایگزینی عثمان بن ابی العاص ثقفی توسط عمر

▪ قتل عمر بن خطاب به دست فیروز (ابولوء لوء)

▪ تشکیل شورای خلافت

▪ انتخاب عثمان بن عفان در شورا به عنوان خلیفه

▪ آغاز خلافت عثمان بن عفان

▪ قتل هر مزان، همسر و دختر ابولوء لوء به دست عبیدالله بن عمر

▪ در گذشت قتاده بن نعمان انصاری

▪ در گذشت ربیعہ بن حارث بن عبدالمطلب

▪ در گذشت عتاب بن اُسَید(2)

▪ در گذشت عتبہ بن مسعود

▪ در گذشت منذر بن جموح

▪ در گذشت واقد بن عبدالله تمیمی

سال 24 هجری

1- به روایتی سال 22 هجری

2- به روایتی سال 13 هجری

▪ فتح ری (1)

▪ فتح ارمینیه

▪ انتصاب عتبه بن فرقد سلمی به ولایت آذربایجان توسط عثمان

▪ درگذشت عبدالرحمان بن کعب انصاری

▪ درگذشت سراقه بن مالک مدلجی کنانی

▪ درگذشت عمیر بن وهب جمحی

سال 25 هجری

▪ نقص معاهده بابلین توسط رومیان و قتل و اسارات اهالی اسکندریه به علت عهد شکنی

▪ جنگ ولید بن ولید بن عقبه با اهالی آذربایجان و ارمینیه پس از نقص عهد آنان

▪ انتصاب ولیدبن عقبه به ولایت آذربایجان توسط عثمان

▪ جنگ معاویه بن ابی سفیان با رومیان و انهدام دژهای بین انطاکیه و طرسوس

▪ سرکوب شورش اهالی ری توسط ابوموسی اشعری

▪ عزل سعدبن ابی وقاص از ولایت کوفه و جایگزینی

ولیدبن عقبه توسط عثمان

▪ عزل عمر و بن عاص از ولایت مصر و جایگزینی عبدالله بن سعد بن ابی سرح توسط عثمان

▪ درگذشت صععب بن جنامه

▪ درگذشت عتبه بن فرقد سلمی

▪ درگذشت وحشی بن حرب

▪ درگذشت معاذ بن عمرو انصاری

سال 26 هجری

▪ توسعه مسجدالحرام توسط عثمان

1- به روایتی سال 21، 22 یا 23 هجری و بنابر نقلی ری در زمان عمر در محاصره بود، اما در عثمان فتح شد

▪ حمله معاویه بن ابی سفیان به جزیره قبرس

▪ استرداد اسکندریه از قوای رومیان

▪ تولد حضرت ابوالفضل عباس (علیه السلام)

▪ درگذشت کعب بن زهیر مزنی

سال 27 هجری

▪ فتح سبیطله

▪ ارسال سپاهی از شام به دستور معاویه بن ابی سفیان به رهبری معاویه بن حدیج به شمال آفریقا و فتح آن (1)

▪ حمله دریایی به سواحل اندلس به فرماندهی عبدالله بن نافع

▪ مصالحه مردم و حکومت افریقیه با عبدالله بن سعد بن ابی سرح

▪ درگذشت ابوذوب خویلد بن خالد هذلی

▪ درگذشت ابور مئه بلوی

▪ درگذشت ابان بن سعید بن عاص (2)

سال 28 هجری

▪ فتح جزیره قبرس (3)

▪ لشکر کشی مسلمانان به سواحل جنوبی دریای خزر و عدم توفیق آنان در فتح دیار

▪ حمله حبیب بن مسلمه فهري به مرزهای جزیره و استیلای وی بر سمیساط و ملطیه

▪ درگذشت عبدالله بن حذافه

ص: 33

1- بنا بر نقلی خدیج

2- بنا بر نقلی در سال 13 هجری در جنگ اجنادین و بنا بر نقلی دیگر در سال 14 یا 15 هجری در جنگ مَرَج الصُّفَر و بنا بر نقلی دیگر در

سال 15 هجری در جنگ یرموک به شهادت رسید

3- به روایتی سال 27 یا 29 هجری

سال 29 هجری

- فتح خراسان
- فتح جزیره اوراد
- سرکوب شورش اهالی اصطخر توسط عبدالله بن عامر
- توسعه مسجدالنبی به دستور عثمان
- عزل ابوموسی اشعری از ولایت بصره و جایگزینی عبدالله بن عامر توسط عثمان

سال 30 هجری

- فتح دامغان
- پیشروی سپاهیان سفیان بن عوف در مرزهای جزیره و مرعش
- جنگ یزدگرد سوم پادشاه ساسانی با مسلمانان در خراسان
- آغاز اعتراض و نارضایتی مردم نسبت به عملکرد عثمان
- شکایت مردم کوفه از ولیدبن عقبه به عثمان به علت خواندن نماز صبح در حال مستی در مسجد
- عزل ولیدبن عقبه از ولایت کوفه و جایگزینی سعیدبن عاص توسط عثمان
- درگذشت عبدالله بن کعب انصاری
- درگذشت حاطب بن ابی بلتعہ لخمی
- درگذشت نعیم بن مسعود اشجعی
- درگذشت عرو بن حزام ضبّی
- درگذشت عبدالله بن مظعون
- درگذشت ساریه بن زنیم کنانی

سال 31 هجری

- فتح طخارستان و هرات

- فتح فاریاب و ایبورد
- فتح طالقان و سرخس
- فتح نیشابور و طوس
- فتح درب (ناحیه ای بین انطاکیه و طرسوس)
- فتح کامل ارمینیه
- فتح مرو با مصالحه
- سرکوب شورش اهالی خراسان توسط عبدالله بن عامر و سعیدبن عاص
- انقراض سلسله ساسانیان و قتل یزدگرد سوم آخرین پادشاه ساسانی
- نبرد دریایی مسلمانان با رومیان در اسکندریه
- تبعید ابوذر غفاری به رَبنده به دستور عثمان
- درگذشت ابوسفیان بن حرب (1)
- درگذشت حکم بن ابی العاص (2)

سال 32 هجری

- فتح جوزجان
- شکست رومیان در جنگ با معاویه بن ابی سفیان در قسطنطنیه
- سرکوب شورش اهالی قهستان توسط عبدالله بن حازم
- درگذشت ابوذر غفاری
- درگذشت عبّاس بن عبدالمطلب
- درگذشت عبدالرحمان بن عوف (3)

1- به روایتی سال 30 یا 32 هجری

2- به روایتی سال 32 یا 35 هجری

3- به روایتی سال 31 هجری

▪ درگذشت کعب الاحبار(1)

▪ درگذشت عبدالله بن مسعود

▪ درگذشت ابوالدرداء انصاری

سال 33 هجری

▪ حمله مجدد معاویه بن ابی سفیان به جزیره قبرس و فتح آن

▪ جنگ معاویه بن ابی سفیان در جزیره مالت

▪ شکست قارون خاقان ترک در ماوراءالنهر

▪ تبعید اهالی بصره به شام و مصر به دلیل مخالفت با سیاستهای عثمان به دستور مستقیم وی

▪ مخالفت اهالی کوفه با سعیدبن عاص و اخراج وی از این شهر

▪ تبعید اهالی کوفه به شام و بازگرداندن سعیدبن عاص به این شهر به دستور عثمان

▪ درگذشت مقداد بن عمرو

▪ درگذشت طفیل بن حارث بن عبدالمطلب(2)

▪ درگذشت حُصَین بن حارث بن عبدالمطلب(3)

سال 34 هجری

▪ حمله معاویه بن ابی سفیان به قیساریه

▪ جنگ ذات الصواری(ذوالصواری) در مدیترانه میان مسلمانان و کنستانتین دّوم امپراطور روم

▪ تسلط مسلمانان بر جزیره رودوس

▪ اخراج مجدد سعید بن عاص توسط مردم و تعیین ابوموسی اشعری بعنوان والی این شهر توسط مردم کوفه(معروف به یوم الجرعه)

ص: 36

1- به روایتی سال 32 یا 34 هجری

2- به روایتی سال 31 یا 32 هجری

▪ درگذشت عبدالرحمان بن جبر انصاری

▪ درگذشت عباد بن صامت

▪ درگذشت ابوطلحه زید بن سهل انصاری

▪ درگذشت عاقل بن بکیر

▪ درگذشت ابو عیسی بن جابر (جبر)

سال 35 هجری

▪ فتح سیراف از توابع فارس

▪ مخالفت مردم مصر با عبدالله بن سعد بن ابی سرح و اخراج وی و تعیین محمد بن ابی حذیفه بعنوان والی توسط مردم مصر

▪ محاصره خانه عثمان

▪ بستن آب به روی عثمان

▪ اعزام سپاهی توسط معاویه به فرماندهی حبیب بن مسلمه فہری برای نجات عثمان

▪ هجوم به خانه عثمان و کشتن وی و قطع انگشتان نائله همسر عثمان

▪ بیعت مردم با حضرت علی (علیه السلام)

▪ آغاز خلافت حضرت علی (علیه السلام)

▪ تلاش کنستانتین دوم برای حمله وسیع به سرزمینهای اسلامی پس از تشنجات سیاسی بوجود آمده از قتل عثمان

▪ درگذشت عامر بن ربیعہ

▪ درگذشت علاء بن وہب

▪ درگذشت اوس بن خولی انصاری

▪ درگذشت نسیر بن نور

▪ درگذشت قحطبه بن عامر انصاری

▪ درگذشت جلاس بن سوید انصاری

▪ درگذشت ابی بن کعب

عکس

□

سال 36 هجری

- انتصاب ابو قتاده ربیع انصاری به ولایت مکه توسط حضرت علی (علیه السلام)
- انتصاب تمیم بن عمرو انصاری به ولایت مدینه توسط حضرت علی (علیه السلام)
- انتصاب عثمان بن حنیف به ولایت بصره توسط حضرت علی (علیه السلام)
- انتصاب قیس بن سعد بن عباده به ولایت مصر توسط حضرت علی (علیه السلام)
- انتصاب عبیدالله بن عباس به ولایت یمن توسط حضرت علی (علیه السلام)
- انتصاب عبدالرحمان بن ابزی به ولایت خراسان توسط حضرت علی (علیه السلام)
- انتصاب عون بن جعد بن هبیره مخزومی به ولایت سیستان توسط حضرت علی (علیه السلام)
- قتل عون بن جعد بن هبیره مخزومی توسط مخالفان حضرت علی (علیه السلام)
- انتصاب مالک اشتر به ولایت جزیره توسط حضرت علی (علیه السلام)
- حمله مالک اشتر به جزیره برای خلع نماینده امویان از آن دیار
- پیمان شکنی طلحه و زبیر با حضرت علی (علیه السلام)

- حمله سپاهیان عایشه به بصره و شکنجه دادن عثمان بن حنیف والی این شهر
- حرکت سپاهیان حضرت علی (علیه السلام) به عراق برای مقابله با پیمان شکنان
- جنگ جمل (نبرد با ناکثین)
- شکست سپاهیان عایشه در جنگ جمل و به اسارت در آمدن عایشه
- عزیمت عایشه به مدینه به دستور حضرت علی (علیه السلام)
- عزل ابوموسی اشعری از ولایت کوفه و جایگزینی قرظہ بن کعب انصاری توسط حضرت علی (علیه السلام)
- بیعت مردم بصره با حضرت علی (علیه السلام) پس از جنگ با جمل
- جابجائی مرکز خلافت از مدینه به کوفه
- عزل ابوقتاده انصاری از ولایت مکه و جایگزینی قثم بن عباس توسط حضرت علی (علیه السلام)
- عزل تمیم بن عمرو انصاری از ولایت مدینه و جایگزینی سهل بن حنیف توسط حضرت علی (علیه السلام)
- حرکت سپاهیان حضرت علی (علیه السلام) به سوی صفین برای جنگ با معاویه
- درگذشت سلمان فارسی (1)

عکس

□

ص: 39

● در گذشت حذیفه بن یمان (1)

● در گذشت خباب بن آرت

● در گذشت قدامه بن مظعون جمحی

سال 37 هجری

● پیوستن گروهی از مردم موصل به فرماندهی معقل بن قیس به سپاهیان حضرت علی (علیه السلام) جهت عزیمت به صفین

● جنگ صفین (نبرد با قاسطین)

● حيله جنگی عمرو بن عاص مبنی بر بالا بردن قرآن ها بر نیزه ها و فریب خوردن عده ای از سپاهیان حضرت علی (علیه السلام)

● توقف جنگ و عهدنامه صلح به مدت یک سال

● حکم قرار دادن عبدالله بن عباس توسط حضرت علی (علیه السلام) و مخالفت عده ای از سپاهیان حضرت علی (علیه السلام)

● حکم قرار داد ابو موسی اشعری توسط حضرت علی (علیه السلام) از روی ناچاری

● حکم قرار دادن عمرو بن عاص توسط معاویه

● فریب خوردن ابو موسی اشعری از عمرو بن عاص در ماجرای حکمیت

● اعتراض گروهی از سپاهیان حضرت علی (علیه السلام) به حکمیت و خروج آنها بر وی در منطقه ای به نام حروراء با شعار لا حکم الا لله

● بیعت خوارج با عبدالله بن وهب الراسبی

● درگیری نیروهای مدائن با خوارج به فرماندهی سعد بن مسعود ثقفی

● سرکوب شورش اهالی نیشابور توسط خلیده بن قرة

● در گذشت مسطح بن اثانه (2)

ص: 40

1- به روایتی سال 37 هجری

2- به روایتی سال 34 هجری و بنا بر نقلی در سال 37 هجری در جنگ صفین شهید شد

● درگذشت عبدالله بن سعد بی ابی سرح

● درگذشت یعلی بن امیه (1)

سال 38 هجری

● شهادت عبدالله بن خباب بن آرت و همسرش توسط خوارج

● حرکت سپاهیان حضرت علی (علیه السلام) به سوی نهروان برای جنگ با خوارج

● جنگ نهروان (نبرد با مارقین)

● شکست خوارج در جنگ نهروان

● خروج اشرس بن عوف شیبانی علیه حضرت علی (علیه السلام) پس از جنگ نهروان

● سرکوب شورش اشرس بن عوف شیبانی توسط ابرش بن حسان و قتل وی

● شهادت جمع کثیری از اصحاب حضرت علی (علیه السلام) توسط خوارج در ناحیه جَرَجَرایا در حدود جبل و کسکر

● سرکوب خوارج در اطراف مدائن توسط سعد بن مسعود ثقفی

● سرکوب شورش خُرَیْت بن راشد توسط معقل بن قیس ریاحی و قتل وی

● سرکوب شورش عبدالله بن عامر حضر می توسط جاریه بن قدامه

● سرکوب شورش هلال بن علقمه (2) توسط معقل بن قیس ریاحی

● سرکوب شورش اشهب بن بشیر (3) توسط جاریه بن قدامه (4) و

قتل وی

● شکست شریح بن هانی از ابو مریم سعدی از خوارج

● سرکوب شورش ابو مریم سعدی توسط جاریه بن قدامه

● اعزام سپاهی به فرماندهی عبدالله بن حضر می برای تصرف بصره به دستور معاویه

1- بنابر نقلی در جنگ صفین شهید شد

2- بنابر نقلی عُلْفَه

3- بنابر نقلی بشر

4- بنابر نقلی حجر بن عدی

● اعزام جاریه بن قدامه به بصره توسط حضرت علی (علیه السلام) و شکست عبدالله بن حضرمی از جاریه

● شهادت محمد بن ابوبکر در مصر و سوزاندن جسد وی

● قتل محمد بن حذیفه به دستور معاویه

● انتصاب مالک اشتر به ولایت مصر توسط حضرت علی (علیه السلام)

● مسموم کردن مالک اشتر توسط عمّال معاویه در مصر

عکس

□

● شهادت مالک اشتر

● تسلط عمرو بن عاص بر مصر

● انتصاب تمام بن عبّاس به ولایت مدینه توسط حضرت علی (علیه السلام)

ص: 42

● تولد امام زین العابدین (علیه السلام) (1)

● درگذشت سهل بن حنیف انصاری

● درگذشت صهیب بن سنان رومی (2)

● درگذشت صفوان بن بیضاء

سال 39 هجری

● اعزام سپاهی به فرماندهی معقل بن قیس ریاحی توسط حضرت علی (علیه السلام) به مکه برای مقابله با سپاهیان شام

● فرار سپاهیان شام از مکه با دادن چند کشته واسیر

● شهادت مدرک بن بشر غنوی و عبدالله بن قیسی قاسبی از اصحاب حضرت علی (علیه السلام) در اثر شیبخون امویان به منطقه جزیره فراتیه

● اعزام سپاهی به دستور معاویه و به فرماندهی مسلم بن عقبه به دومه الجندل برای اطاعت کردن مردم آن دیار بامعاویه

● اعزام سپاهی به فرماندهی مالک بن کعب همدانی توسط حضرت علی (علیه السلام) به دومه الجندل و فرار مسلم بن عقبه

● فتح نواحی سند توسط حارث بن مرّه عبدی

● سرکوب شورش اهالی اصطخر توسط زیاد بن ابیه

● انتصاب زیاد بن ابیه به ولایت فارس و کرمان توسط حضرت عهلی (علیه السلام)

● عزل قثم بن عبّاس از ولایت مکه و جایگزینی معبد بن عبّاس توسط حضرت علی (علیه السلام)

● عزل تمام بن عبّاس از ولایت مدینه و جایگزینی ابو ایوب انصاری توسط حضرت علی (علیه السلام)

سال 40 هجری

● اعزام سپاهی به دستور معاویه و به فرماندهی بسر بن ارطاه به یمن و حجاز (3)

ص: 43

1- به روایتی سال 35 هجری

2- به روایتی سال 32، 37 یا 39 هجری

3- بنابر نقلی ابی ارطاه

- شهادت ابوکرب از اصحاب حضرت علی (علیه السلام) در آرْحَب به دست بسرین ارطاه
- شهادت عبدالله بن ثوابه از اصحاب حضرت علی (علیه السلام) در حَضْرَموت به دست بسرین ارطاه
- بریدن سر طفلان عبیدالله بن عباس والی مدینه به دست بسر بن ارطاه
- گریختن ابویوب انصاری والی مدینه به کوفه
- بازپس گیری حجاز و یمن از شامیان توسط سپاه حضرت علی (علیه السلام)
- عزل معبد بن عَبَّاس از ولایت مکه و جایگزینی جاریه بن قدامه توسط حضرت علی (علیه السلام)
- ضربت خوردن حضرت علی (علیه السلام) بدست عبدالرَّحمان بن عمرو بن ملجم مرادی از خوارج در مسجد کوفه

عکس

□

ص: 44

● شهادت جانگزار حضرت علی (علیه السلام)

عکس

□

حرم مطهر حضرت علی (علیه السلام) در شهر نجف

● آغاز امامت حضرت امام حسن مجتبی (علیه السلام)

● خاکسپاری شبانه حضرت علی (علیه السلام)

● بیعت مردم با امام حسن مجتبی (علیه السلام)

● آغاز خلافت امام حسن مجتبی (علیه السلام)

● هلاکت عبدالرحمان بن عمرو بن ملجم مرادی به دست امام حسن مجتبی (علیه السلام)

● خلیفه خواندن معاویه در شام توسط خودش

● بیعت مردم با معاویه در بیت المقدس به عنوان خلیفه و نامیدن وی به نام امیرالمومنین

● دعوت امام حسن مجتبی (علیه السلام) از مردم کوفه برای جهاد با معاویه

● اعدام جاسوسان معاویه در کوفه به دست امام حسن مجتبی (علیه السلام)

● انتصاب عبیدالله بی عباس به فرماندهی سپاه توسط امام حسن مجتبی (علیه السلام)

ص: 45

● درگذشت قرظہ بن کعب انصاری

● درگذشت ابورافع غلام پیامبر (صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم)

● درگذشت ابولبالہ بن عبدالمنذر انصاری

● درگذشت ابوقتادہ انصاری

● درگذشت تمیم بن اوس انصاری

● درگذشت اشعث بن قیس کنندی (1)

● درگذشت خوّات بن جبیر انصاری

سال 41 هجری

● نامہ معاویہ بہ امام حسن مجتبی (علیہ السلام) برای درخواست صلح

● پیوستن عبیداللہ بن عباس و ہشت ہزار تن از سپاہیان بہ معاویہ

● سوء قصد نافرجام بہ امام حسن مجتبی (علیہ السلام) در ساباط مدائن توسط جرّاح بن قبیصہ از خوارج و قتل وی

● صلح امام حسن مجتبی (علیہ السلام) با معاویہ در مَسکِن بہ دلیل بی وفایی کوفیان

● کنارہ گیری امام حسن مجتبی (علیہ السلام) از خلافت

● عزیمت امام حسن مجتبی (علیہ السلام) از کوفہ بہ مدینہ

● آغاز خلافت معاویہ بن ابی سفیان

● تاسیس سلسلہ بنی امیّہ توسط معاویہ

● انتخاب دمشق بہ عنوان مرکز خلافت توسط معاویہ

● صلح معاویہ با کنستانتین دوم در ازای پرداخت صد ہزار دینار

● سبّ حضرت علی (علیہ السلام) بر فراز منابر بدستور معاویہ

● انتصاب خالد بن عاص بن هشام (1) بر ولایت

مکه توسط معاویه

● انتصاب مروان بن حکم بر ولایت مدینه توسط معاویه

● انتصاب عبدالله بن عمرو بن عاص بر ولایت کوفه توسط معاویه

● انتصاب بسر بن ارطاه بر ولایت بصره توسط معاویه

● انتصاب خالد بن معمر بر ولایت خراسان توسط معاویه

● سرکوب شورش خوارج به رهبری ابن ابی حوساء و قتل وی

● سرکوب شورش قروه بن نوفل و قتل وی

● سرکوب شورش معین بن عبدالله و قتل وی

● سرکوب شورش ابن مریم و قتل وی

● عزل عبدالله بن عمرو بن عاص از ولایت کوفه و جایگزینی مغیره بن شعبه توسط معاویه

● درگذشت عثمان بن حنیف

● درگذشت صفوان بن امیه (2)

● درگذشت لبید بن ربیعہ انصاری

● درگذشت صبره بن شیمان ازدی

سال 42 هجری

● فتح زنج (زرنج)

● فتح غدامس

● سرکوب شورش ابولیلی و قتل وی

● سرکوب شورش اهالی سیستان

● انتقال گروهی از ساکنین بعلبک و حمص به سواحل اردن، صورو انطاکیه به دستور معاویه

● انتقال گروهی از ساکنین ایرانی بصره و کوفه به انطاکیه به دستور معاویه

ص: 47

1- بنابر نقلی عتبه بن ابی سفیان

2- به روایتی سال 42 هجری

● عزل بسر بن ارطاه از ولایت بصره و جایگزینی عبدالله بن عامر توسط معاویه

● در گذشت عثمان بن طلحه عبدی

● در گذشت حذیفه بن أسید غفاری

● در گذشت رفاعه بن رافع انصاری(1)

● در گذشت عقبه بن عمرو انصاری(2)

● در گذشت ابوموسی اشعری(3)

● در گذشت عقبه بن رفاعه انصاری

● در گذشت لبید بن ربیعہ انصاری

● درگذشت حبیب بن مسلمہ فہری

سال 43 هجری

● فتح رخج و غزنہ

● انتصاب عبدالله بن عمرو بن عاص بر ولایت مصر توسط معاویه

● سرکوبی شورش خوارج به رهبری مستورد بن علفه تیمی و قتل وی

● عزل عبدالله بن عمرو بن عاص از ولایت مصر و جایگزینی عقبه بن ابی سفیان توسط معاویه

● در گذشت عمرو بن عاص(4)

● انتصاب عقبه بن عامر به ولایت مصر توسط معاویه

● در گذشت محمد بن مسلمہ حارثی(5)

● در گذشت عبدالله بن سلام

● در گذشت عبدالرحمان بن حارث مخزومی

1- به روایتی سال 41 هجری

2- به روایتی سال 39، 40 یا 41 هجری

3- به روایتی سال 44، 50 یا 52 هجری

4- به روایتی سال 41 هجری

5- به روایتی سال 41 هجری

سال 44 هجری

- فتح کابل
- پیشروی مسلمانان تا پنجاب هند
- سرکوب شورش قریب ازدی و زخاف طایی و قتل وی
- استلحاق معاویه از زیاد بن ابیه (نسبت دادن فرزندی به ابوسفیان)
- عزل عبدالله بن عامر از ولایت بصره و جایگزینی حارث بن عبدالله ازدی توسط معاویه
- اقدام مروان بن حکم برای ساختن قصر (او اولین کسی بود که در مدینه قصر ساخت)
- انتصاب عقبه بن عامر جهنی به ولایت مصر توسط معاویه
- در گذشت عتبه بن ابی سفیان(1)
- در گذشت امّ حبیبه همسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

سال 45 هجری

- سرکوب شورش خوارج به رهبری سهم بن غالب و قتل وی
- انتصاب معاویه بن حدیج کندی بر ولایت افریقیه توسط معاویه
- حملات سپاه معاویه بن حدیج کندی به جزیره ی سسیل به فرماندهی عبدالله بن قیس
- عزل حارث بن عبدالله ازدی از ولایت بصره و جایگزینی زیاد بن ابیه توسط معاویه
- انتصاب حکومت خراسان ، بحرین و عمان به قلمرو زیاد بن ابیه توسط معاویه
- در گذشت دحیه بن خلیفه معروف به دحیه کلبی
- درگذشت عاصم بن عدی انصاری
- در گذشت سلمه بن سلاله انصاری
- در گذشت حفصه همسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) (2)
- درگذشت هانی بن نیار(3)

1- به روایتی سال 43 هجری

2- به روایتی سال 41 هجری

3- به روایتی سال 41 هجری

● درگذشت زید بن ثابت

● درگذشت ابو عیاش زبرقان بن بدر تمیمی بهدلی

سال 46 هجری

● شکست ترکان در جنگ ترکان با ربیع بن زیاد سیستانی

● سرکوب شورش خوارج به رهبری یزید بن مالک باهلی معروف به خطیم

● قتل یزید بن مالک باهلی به دستور زیاد بن ابیه

● درگذشت عبدالرحمان بن خالد بن ولید(1)

● درگذشت مالک بن حارث مخزومی

● درگذشت هرم بن حیّان عبدی

سال 47 هجری

● فتح جزیره جربه

● حمله مسلمانان به جزیره سیسیل

● حمله مسلمانان به جزیره رودرس

● عزل عقبه بن عامر جهنی از ولایت مصر و جایگزینی مسلمة بن مخلّد توسط معاویه

● کشته شدن عبدالله بن سوار عبدی فرمانده اموی در جنگ ترکان قیفان در سرزمین هند

سال 48 هجری

● محاصره قسطنطنیه توسط مسلمانان

● جنگ دریایی مسلمانان با رومیان

● انتصاب غالبه بن فضاله به ولایت خراسان توسط زیاد بن ابیه

● درگذشت عبدالله بن عیاش بن ربیع مخزومی

● درگذشت حارث بن قیس جحفی(2)

1- بنا بر نقلی به دستور معاویه مسموم شد

2- بنا بر نقلی در سال 37 هجری در جنگ صفین شهید شد

سال 49 هجری

- شیوع طاعون در کوفه
- عزل معاویه بن حدیج کندی از ولایت افریقیه و جایگزینی عقبه بن نافع توسط معاویه
- عزل مروان بن حکم از ولایت مدینه و جایگزینی سعید بن عاص توسط معاویه
- ساختن کشتی در عکا توسط صنعتگران به دستور معاویه
- حمله اول سپاهیان به قسطنطنیه (این حمله با کمک سپاه فضاله بن عبید انصاری صورت گرفت)

سال 50 هجری

- مسموم کردن امام حسن مجتبی (علیه السلام) بدست همسرش [جعدہ \(1\)](#)

به تحریک معاویه

- شهادت جانگزار امام حسن مجتبی (علیه السلام) [\(2\)](#)

عکس

□

- آغاز امامت امام حسین (علیه السلام)

ص: 51

1- بنا بر نقلی بدست همسرش هنده و یا یکی از خادمان

2- به روایتی سال 50 هجری

- ممانعت عمّال اموی مبنی بر خاکسپاری امام حسن مجتبی (علیه السلام) در کنار مرقد پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)
- خاکسپاری امام حسن مجتبی (علیه السلام) در قبرستان بقیع
- بنای شهر قیروان
- سرکوب شورش خوارج توسط زیاد بن ابیه
- گردن زدن عمرو بن حَمِق خزاعی از شیعیان حضرت علی (علیه السلام) به دستور معاویه
- گرداندن سر عمرو بن حَمِق خزاعی در شهرها (این اولین سری بود که در شهرها گردانده شد)
- انتصاب زیاد بن ابیه به ولایت کوفه توسط معاویه
- انتصاب سمره بن جندب به جانشینی خود در بصره توسط ابن زیاد بن ابیه
- انتصاب عبیدالله بن ابی بکر به ولایت سیستان توسط زیاد بن ابیه
- درگذشت حکم بن عمرو غفاری
- درگذشت عبدالرحمان بن سمره
- درگذشت مدلاج بن عمرو
- درگذشت مدلاج بن عمرو
- درگذشت صفیه دختر حُیّی همسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) (1)
- درگذشت مغیره بن شعبه (2)
- درگذشت جاریه بن قدامه

سال 51 هجری

- فتح قهستان
- فتح بلخ با مصالحه
- کشتار جمع کثیری از شیعیان عراق توسط سمره بن جندب
- شهادت حجر بن عدی و شش تن از یارانش در مَرَج عَدَار به دستور معاویه (3)

- 1- به روایتی سال 36 یا 52 هجری
- 2- به روایتی سال 48، 49 یا 51 هجری
- 3- به روایتی سال 52 یا 53 هجری

● انتقال پنجاه هزار تن از اهالی بصره و کوفه به خراسان توسط زیاد بن ابیه

● در گذشت جریر بن عبدالله بجلی (1)

● ابوبکره ثقفی

● در گذشت میمونه همسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

● در گذشت عثمان بن ابی العاص (2)

سال 52 هجری

● سرکوب شورش خوارج به رهبری زیاد بن خراش عجلوی و قتل وی

● محاصره قسطنطنیه توسط یزید بن معاویه و سفیان بن عوف ازدی به مدت پنج سال

● در گذشت معاویه بن حدیج کندی

● در گذشت عمران بن حصین خزاعی

● در گذشت کعب بن عجره (3)

سال 53 هجری

● فتح جزیره رودرس (رودس)

● هلاکت زیاد بن ابیه (با مرگ او شیعیان اندکی آسوده شد و به کوفه باز گشتند)

● انتصاب ضحاک بن قیس فهری بر ولایت کوفه توسط معاویه

● انتصاب سمره بن جندب بر ولایت بصره توسط معاویه

● انتصاب عبدالله بن زیاد به ولایت خراسان توسط معاویه

● انتصاب عباد بن یزید به ولایت سیستان توسط معاویه

● غلبه مسلمانان بر سرزمین ترکستان

● در گذشت ربیع بن زیاد حارثی

1- به روایتی سال 54 یا 65 هجری

2- به روایتی سال 50 هجری

3- به روایتی سال 51 یا 53 هجری

- درگذشت فیروز دیلمی
- درگذشت فضاله بن عبید اوسی انصاری
- درگذشت عمرو بن جزم انصاری (1)
- درگذشت عبدالرحمان بن ابی بکر (2)
- درگذشت کعب بن مالک انصاری

سال 54 هجری

- فتح سرزمین اوراد
- فتح بیکند و نخشب
- فتح جزیره کرت
- حمله دوم سپاهیان شام به قسطنطنیه (این دوره جنگ ها هفت سال طول کشید)
- عزل سعید بن عاص از ولایت مدینه و جایگزینی مروان بن حکم توسط معاویه
- عزل سمره بن جندب از ولایت بصره و جایگزینی عبدالله بن عمرو بن غیلان ثقفی توسط معاویه
- درگذشت ثوبان غلام پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)
- درگذشت حکیم بن حزام
- درگذشت ابوقتاده ربیعی انصاری (3)
- درگذشت مخرمه بن نوفل
- درگذشت عبدالله بن انیس جهنی انصاری
- درگذشت ابو ایوب انصاری (4)

ص: 54

-
- 1- به روایتی سال 51 یا 54 هجری
 - 2- به روایتی سال 54 یا 59 هجری و بنابر نقلی به دستور معاویه مسموم شد

3- به روایتی سال 40 هجری

4- به روایتی سال 51، 52 یا 53 هجری

● درگذشت اسامه بن زید بن حارثه(1)

● درگذشت زید بن شجره رهاوی

● درگذشت حویطب بن عبدالعزی

● درگذشت سعید بن یربوع بن عنکته

● درگذشت سوده همسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)(2)

سال 55 هجری

● عزل عقبه بن نافع از ولایت افریقیه و جایگزینی ابو مهاجر دینار توسط مسلمة بن مخلده

● عزل عبدالله بن عمرو بن غیلان از ولایت بصره و جایگزینی عبیدالله بن زیاد توسط معاویه

● درگذشت ارقم بن ابی ارقم

● درگذشت عامر بن عبد قیس

● درگذشت سعد بن ابی وقّاس(3)

سال 56 هجری

ص: 55

1- به روایتی سال 58 یا 59 هجری

2- به روایتی سال 23 هجری

3- به روایتی سال 54 یا 58 هجری و بنا بر نقلی به دستور معاویه مسموم شد

- فتح ترمذ با مصالحه
- حمله سعید بن عثمان بن عفان به سمرقند و سغد
- بیعت گرفتن معاویه برای پسرش یزید و انتصاب او به ولیعهد خویش
- عزل عبدالله بن زیاد از ولایت خراسان و جایگزینی سعید بن عثمان بن عفان توسط معاویه
- در گذشت رویف بن ثابت انصاری
- در گذشت جویریة همسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)
- در گذشت قثم بن عباس بن عبدالمطلب(1)

سال 57 هجری

- عزل مروان بن حکم از ولایت مدینه و جایگزینی ولید بن ابی سفیان توسط معاویه
- در گذشت عثمان بن شبیه بن ابی طلحه
- در گذشت جبیر بن مطعم
- در گذشت عبدالله بن قدامه
- در گذشت عبدالله بن مغفل(2)

سال 58 هجری

- عزل ضحاک بن قیس فهری از ولایت کوفه و جایگزینی عبدالرحمان بن عبدالله ثقفی توسط معاویه
- سرکوب شورش خوارج به رهبری طواف بن غلاق و قتل وی
- سرکوب شورش خوارج به رهبری عروه بن ادیه و قتل وی
- اسلام آوردن یکی از رهبران بربر در شمال آفریقا بنام کُسیله بن لمزم (او سپس با ابو مهاجر دینار هم پیمان شد و با کمک یک دیگر مغرب الاوسط را فتح کردند)
- هلاکت سمرة بن جندب(3)

1- بنا بر نقلی در سمرقند به شهادت رسید

2- به روایتی سال 60 هجری

3- به روایتی سال 59 یا هجری

● در گذشت عایشه همسر پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) (1)

● در گذشت مالک بن عباد غافقی

● در گذشت عقبه بن عامر جهنی

● در گذشت شداد بن اوس انصاری

● در گذشت صفوان بن معطل

● درگذشت سعید بن زید

سال 59 هجری

● رسیدن اسلام به مغرب الاقصی

● عزل عبدالرحمان بن عبدالله ثقفی از ولایت کوفه و جایگزینی نعمان بن بشیر توسط معاویه

● عزل سعید بن عثمان بن عفان از ولایت خراسان و جایگزینی عبدالرحمان بن زیاد بن ابیه توسط معاویه

● انعقاد قرارداد صلح با رومیان توسط معاویه

● درگذشت ابو محذور جمحی مؤذن پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)

● در گذشت مرّه بن کعب

● در گذشت سعید بن عاص

● در گذشت ابوهریره الدوسی

● در گذشت قیس بن سعد بن عباد (2)

● در گذشت عبدالله بن عامر بن کرین (3)

سال 60 هجری

● هلاکت معاویه بن ابی سفیان

1- به روایتی سال 57 یا 59 هجری

2- به روایتی سال 60 هجری

3- به روایتی سال 57 هجری

● آغاز خلافت یزید بن معاویه

● عزل ولید بن عتبه از ولایت مدینه و جایگزینی عمرو بن سعید بن عاص معروف به اشدق توسط یزید

● حرکت امام حسین (علیه السلام) به همراه اهل بیت و یارانش از مدینه به مکه

عکس

□

● ارسال چند هزار نامه توسط مردم کوفه به امام حسین (علیه السلام) مبنی بر دعوت از وی برای قیام علیه یزید

● فرستادن مسلم بن عقیل به کوفه برای بررسی اوضاع شهر توسط امام حسین (علیه السلام)

● ارسال نامه به امام حسین (علیه السلام) توسط مسلم بن عقیل مبنی بر مساعد بودن اوضاع کوفه برای قیام

● حرکت امام حسین (علیه السلام) به همراه اهل بیت و یارانش از مکه به کوفه

● عزل نعمان بن بشیر از ولایت کوفه و جایگزینی عبیدالله بن زیاد توسط یزید

● ورود عبیدالله بن زیاد به کوفه و ایجاد رعب و وحشت در این شهر

ص: 58

● دستگیری مسلم بن عقیل و هانی بن عروه توسط عمّال عبیدالله بن زیاد

● شهادت مسلم بن عقیل و هانی بن عروه به دستور عبیدالله بن زیاد

عکس

□

● شهادت قیس بن مسهرّ الصیداوی به دستور عبیدالله بن زیاد

● مسدود شدن تمامی راههای منتهی به کوفه برای جلوگیری از ورود امام حسین (علیه السلام) به این شهر به دستور عبیدالله بن زیاد

● شهادت میثم بن یحیی اسدی معروف به میثم تمار به دستور عبیدالله بن زیاد

ص: 59

- درگذشت حارثه بن نعمان
- درگذشت شریک بن اعور سلمی نخعی
- درگذشت عتبان بن مالک انصاری
- درگذشت عثمان بن ابی العاص ثقفی
- درگذشت رفاعه بن مالک انصاری
- درگذشت بلال بن حارث
- درگذشت بکر بن شداخ
- درگذشت عقیل بن ابی طالب(1)
- درگذشت مالک بن ربیعہ انصاری
- درگذشت ابو ثعلبه خشنی
- درگذشت صعصعه بن صوحان عبدی

ص: 60

سال 61 هجری

- ورود امام حسین (علیه السلام) به همراه اهل بیت و یارانش به کربلا
- پیوستن حرّ بن یزید ریاحی به امام حسین (علیه السلام)
- بستن آب بر روی سپاهیان امام حسین (علیه السلام) بدستور عمر بن سعد
- شهادت حضرت ابوالفضل العباس (علیه السلام)

- شهادت جانگزار امام حسین (علیه السلام) و یارانش
- آغاز امامت امام زین العابدین (علیه السلام)
- جدا کردن سر امام حسین (علیه السلام) و دیگر شهدای کربلا توسط سپاهیان یزید

- غارتگری و آتش زدن خیمه ها توسط سپاهیان یزید
- اسب تاختن بر پیکر مطهر امام حسین (علیه السلام) توسط سپاهیان یزید
- به اسارت در آمدن اهل بیت
- انتقال اسرا از کربلا به کوفه
- خاکسپاری شهدای کربلا توسط قبیله بنی اسد
- شهادت عبدالله بن عقیف ازدی به دستور عبیدالله بن زیاد
- انتقال اسرا از کوفه به دمشق
- خطبه افشاگریانه امام زین العابدین (علیه السلام) و حضرت زینب کبری (علیها السلام) در دمشق
- بازگشت اهل بیت به مدینه
- عزل عمرو بن سعید بن عاص از ولایت مدینه و جایگزینی عثمان بن محمد توسط یزید
- قیام نجده بن عامر در یمامه
- تشکیل گروه توانین به رهبری سلیمان بن صردخزاعی به خونخواهی امام حسین (علیه السلام) در کوفه
- قیام عبدالله بن زبیر در مکه علیه بنی امیه و خلیفه خواندن خودش توسط وی
- عزل عباد بن یزید از ولایت سیستان و عبدالرحمان بن زیاد بن ابیه از ولایت خراسان و جایگزینی سلم بن زیاد بن ابیه به ولایت خراسان و سیستان توسط یزید
- درگذشت جابر بن عتیک
- درگذشت خالد بن عرفه عذری

- در گذشت حمزه بن عمرو اسلمی

سال 62 هجری

- انتصاب سعید (سعد) بن یزید بن علقمه به ولایت مصر توسط یزید

- پیشروی عقبه بن نافع در شمال آفریقا

- شورش کُسیله بن لمزم در افریقیه

- در گذشت حضرت زینب کبری (علیها السلام) [\(1\)](#)

- در گذشت ابو مسلم عبدالله بن ثوب خولانی

- در گذشت مسلمه بن مخلد انصاری

ص: 64

- درگذشت علقمه بن قیس نخعی (1)
- درگذشت عبدالمطلب بن ربیعہ بن حارث
- درگذشت ام سلمہ همسر پیامبر (صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم) (2)
- درگذشت منذر بن جارود

عکس

□

سال 63 هجری

- قتل عقبه بن نافع به دست مسیحیان (3)
- قیام مردم مدینہ به رهبری عبداللہ بن حنظلہ
- بیرون راندن عثمان بن محمد والی مدینہ توسط مردم این شهر
- واقعه حرہ الواقم (کشتار جمع کثیری از مردم مدینہ توسط سپاہیان شام به فرماندهی مسلم بن عقبه)

ص: 65

-
- 1- به روایتی سال 61 هجری
 - 2- به روایتی سال 61 یا 63 هجری
 - 3- به روایتی سال 62 هجری

● هتک حرمت مسجدالنبی توسط سپاهیان شام

● درگذشت بُریده بن حُصیب اسلمی

● درگذشت ربیع بن خثیم ثوری

سال 64 هجری

● هلاکت مسلم بن عقبه (در مسیر حرکت به مکه برای سرکوب عبداللّه بن زبیر)

● محاصره مکه توسط سپاهیان شام به فرماندهی حُصین بن نُمیر

● منجنیق بستن خانه کعبه توسط سپاهیان شام

● هلاکت یزید بن معاویه

● آغاز خلافت معاویه بن یزید (معاویه دوّم)

● پایان محاصره مکه در پی رسیدن خبر مرگ یزید

● حکمرانی عبدالرحمان بن عقبه بن جَحدَم بر مصر از جانب عبداللّه بن زبیر

● بیعت اهالی کوفه، بصره، حجاز، اردن و قنسرین با عبداللّه زبیر

● واگذاری حکومت بصره به مصعب بن زبیر از سوی برادرش عبداللّه

● کناره گیری معاویه بن یزید از خلافت

● آغاز خلافت مروان بن حکم با بیعت مردم پس از کنگره جابیه (انتقال خلافت بنی امیّه از آل سفیان به آل مروان)

● کشته شدن ضحاک بن قیس فهري در جنگ مرج راهط بامروان بن حکم(1)

● ائتلاف کسيه بن لمزم با روميان و حمله آنها به نيروهاي ابو مهاجر دينار در نزديكي جال اوراس در مغرب الاوسط

● اشغال قيروان توسط کسيه بن لمزم و روميان

● شورش خوارج به سرکردگي نافع بن ازرق در اهواز

● در گذشت وليد بن عتبه بن ابى سفيان

● در گذشت معاويه بن يزيد(2)

▪ در گذشت ابو خثيمه

▪ در گذشت نضله بن عبيدالله سلمى

▪ در گذشت شقيق بن ثور سدوسى يکرى

▪ در گذشت امّ البنين مادر حضرت ابوالفضل العباس (عليه السلام)

عکس

□

سال 65 هجرى

▪ شيوخ طاعون در بصره

ص: 67

1- به روايتى سال 65 هجرى

2- بنا بر نقلى او را مسموم کردند

▪ گردهم آمدن تَوّابین به رهبری سلیمان بن صرد خزاعی در نخیله برای خونخواهی امام حسین (علیه السلام)

▪ جنگ عَيْنُ الْوَرْدَةِ (میان تَوّابین و سپاهیان شام و شکست تَوّابین)

▪ شهادت سلیمان بن صرد خزاعی رهبر قیام در جنگ عَيْنُ الْوَرْدَةِ

▪ اخراج عبدالرحمان بن عتبه بن جحدم عامل عبدالله بن زبیر از مصر توسط مروان بن حکم و گماشتن پسرش عبدالعزیز به جای او

▪ قتل مروان بن حکم توسط همسرش (1)

▪ آغاز خلافت عبدالملک بن مروان

▪ قتل نعمان بن بشیر والی حمص توسط مردم این شهر

▪ حکمرانی مصعب بن زبیر بر مدینه از سوی برادرش عبدالله بن زبیر

▪ پیروزی فرقه ازارقه خارجی بر سپاهیان ابن زبیر در خراسان سرکوب شورش خوارج بدست مهلب بن ابی صفره و قتل نافع بن ازرق رهبر خوارج در نزدیکی اهواز

▪ حکمرانی عبدالله بن مطیع بر کوفه از جانب عبدالله بن زبیر

▪ ظهور فرقه ای از خوارج بنام نجدات در یمامه و بحرین

▪ درگذشت عبدالله بن عمرو بن عاص (2)

▪ درگذشت حارث بن عبدالله همدانی

▪ درگذشت حبیب بن دلجه قیتی

سال 66 هجری

▪ شیوع وبا در مصر

▪ آغاز بنای قبه الصخره در بیت المقدس به دستور عبدالملک بن مروان

▪ آغاز قیام مختار بن ابی عبید ثقفی

ص: 68

▪ غلبه مختار بر زبیریان در کوفه

▪ سرکوب شورش اشراف کوفه (معروف به یوم جَبَّانَه السَّبِیع)

▪ هلاکت عمر بن سعد، شمر بن ذی الجوشن، خولی بن یزید و حرمله توسط سپاهیان مختار

▪ عزیمت ابراهیم بن مالک اشتر به موصل برای جنگ با عبیدالله بن زیاد

▪ انعقاد قرارداد صلح پنج ساله با رومیان توسط عبدالملک بن مروان

▪ درگذشت زید بن ارقم(1)

سال 67 هجری

▪ جنگ خازر (میان شامیان و سپاهیان ابراهیم بن مالک اشتر و شکست شامیان) (2)

▪ هلاکت عبیدالله بن زیاد، حُصَین بن نُمَیر و شَر حَبیل بن ذی الکلاع در جنگ خازر

▪ خروج عبیدالله بن حرّ جعفی علیه مختار

▪ پیوستن عبیدالله بن حرّ جعفی به مصعب بن زبیر

▪ جنگ مذار (بین مصعب بن زبیر و احمر بن شمیط احمسی فرمانده سپاه مختار)

▪ شکست سپاهیان مختار از مصعب بن زبیر و شهادت احمر بن شمیط احمسی

▪ تسلط مصعب بن زبیر بر کوفه

▪ شهادت مختار توسط سپاهیان ابن زبیر

ص: 69

1- به روایتی سال 68 هجری

2- بنا بر نقلی خازر

آرامگاه مختار در کوفه

▪ شهادت عبدالرحمان و عبدالربّ فرزندان حجر بن عدی، عمران بن حذیفه بن یمان و سائب بن مالک اشعری توسط سپاهیان ابن زبیر

▪ درگذشت احنف بن قیس

▪ درگذشت جناده بن ابی امیّه (1)

سال 68 هجری

▪ استیلای خوارج نجدات بر طائف و قسمتی از بحرین و یمامه

▪ جنگ مصعب بن زبیر با خوارج در مدائن

▪ محاصره چند ماهه جی (اصفهان) توسط خوارج و شکست آنها و کشته شدن رهبر آنها بنام ابن ماحوز

ص: 70

1- به روایتی سال 65 هجری

▪ دعوت مصعب بن زبیر و عبدالملک بن مروان از ابراهیم بن مالک اشتر مبنی بر ملحق شدن به آنها و پذیرش دعوت مصعب از سوی ابراهیم

▪ قحطی در سزمین شام

▪ خروج عبیدالله بن حرّ جعفی علیه مصعب بن زبیر

▪ کشته شدن عبیدالله بن حرّ جعفی توسط سپاهیان مصعب بن زبیر(1)

▪ درگذشت عبید بن عمیر مکی

▪ درگذشت عبدالله بن عباس(2)

▪ درگذشت عدی بن حاتم طانی

▪ درگذشت عبدالرحمان بن خابط بن ابی بلتعہ

▪ درگذشت اسماء بن خارجه فزاری(3)

سال 69 هجری

▪ انتصاب زهیر بن قیس بلوی بر ولایت افریقیه توسط عبدالملک بن مروان

▪ کشته شدن زهیر بن قیس بلوی توسط رومیان در افریقیه

▪ شیوع طاعون در بصره

▪ سرکوب شورشیان جراحمه و نبطیها توسط عبدالملک بن مروان

▪ درگذشت ابوالاسود دوئلی

▪ درگذشت قبیصه بن جابر اسدی کوفی

سال 70 هجری

▪ عزیمت عبدالملک بن مروان به سوی عراق برای جنگ با مصعب بن زبیر

ص: 71

2- به روایتی سال 69، 70 یا 73 هجری

3- به روایتی سال 82 هجری

▪ جنگ جَفره بین سپاهیان ابن زبیر و شامیان

▪ حمله رومیان به سرزمینهای اسلامی و مصالحه عبدالملک بن مروان با آنها (به علت درگیر بودن او با سپاهیان ابن زبیر)

▪ حمله عمرو بن سعید بن عاص در غیاب عبدالملک بن مروان و مراجعت عبدالملک به دمشق و مصالحه او با عمرو (اما پس اطمینان از او، وی را کشت) (1)

▪ شیوع وبا در مصر

▪ در گذشت صلد بن زفر عبسی (2)

▪ در گذشت عاصم بن عمر بن خطاب

▪ در گذشت زفر بن حارث کلابی

▪ در گذشت شبث بن ربیع تمیمی (3)

▪ در گذشت عبدالله بن حارث اعور همدانی (4)

سال 71 هجری

▪ استیلای خوارج بر صنعا

▪ سرکوب شورش زنگیان (ساکن حاشیه رود فرات نزدیک بصره) توسط خالد بن عبدالله

▪ در گذشت براء بن عازب

▪ در گذشت شُتیر بن سُکُل قیسی کوفی

سال 72 هجری

● کشته شدن ابراهیم بن مالک اشتر در جنگ با عبدالملک بن مروان در نزدیکی مسکن

● جنگ دیرجائلیق (بین سپاهیان ابن زبیر و شامیان)

● شکست سپاهیان ابن زبیر از شامیان و کشته شدن مصعب بن عمیر

ص: 72

2- بنا بر نقلی صله

3- به روایتی سال 80 هجری

4- به روایتی سال 63 یا 65 هجری

● تسلط عبدالملک بن مروان بر عراق

● تسلط حجّاج بن یوسف بر مدینه

▪ شورش خوارج در جزیره فراتیه، اهواز و جنوب عراق

▪ شکست سپاهیان خالد بن عبدالله از خوارج

▪ تسلط خوارج بر بحرین به رهبری ابی فدیك حروری

▪ اتمام بنای قبه الصخره در بیت المقدس

عکس

□

قبة الصخره در بیت المقدس

▪ انتصاب بکیر بن و شاح به ولایت خراسان توسط عبدالملک بن مروان

▪ در گذشت طارق بن عمرو مکی

▪ در گذشت عبیده بن قیس بن عمرو سلمانی(1)

▪ در گذشت وهب بن عبدالله(2)

سال 73 هجری

▪ محاصره مکه توسط حجّاج بن یوسف ثقفی

▪ منجنیق بستن خانه کعبه توسط سپاهیان حجّاج

▪ تصرف مکه و کشته شدن عبدالله بن زبیر

ص: 73

1- به روایتی سال 73 هجری

2- به روایتی سال 64 هجری

▪ انتصاب حجّاج بن یوسف به ولایت مکه و مدینه توسط عبدالملک بن مروان

▪ بازسازی خانه کعبه به دستور حجّاج بن یوسف بعد از تخریب آن

▪ انتصاب حسان بن نعمان غسانی بر ولایت افریقیه توسط عبدالملک بن مروان

▪ بازسازی خانه کعبه به دستور حجّاج بن یوسف بعد از تخریب آن

▪ انتصاب حسان بن نعمان غسانی بر ولایت افریقیه توسط عبدالملک بن مروان

▪ سرکوب شورش خوارج و کشته شدن ابی فدیک حروری سرکرده خوارج

▪ درگذشت عوف بن مالک اشجعی

▪ درگذشت معبد بن خالد جهنی

▪ درگذشت سلمه بن زیاد

▪ درگذشت مالک بن مسمع بکری ربیعی

سال 74 هجری

▪ جنگ محمد بن مروان با رومیان در مرعش و شکست رومیان

▪ عزل بکیرین و شاح از ولایت خراسان و جایگزینی امیه بن عبدالله توسط عبدالملک بن مروان

▪ انتصاب عبدالله بن امیه به ولایت سیستان توسط عبدالملک بن مروان

▪ جنگ عبدالله بن امیه و الی سیستان با رتبیل پادشاه مناطق شرق سیستان و مصالحه با وی

▪ درگذشت عبدالله بن عمر بن خطاب(1)

▪ درگذشت عاصم بن ضمیره سلولی

▪ درگذشت رافع بن حدیج

▪ درگذشت ابو سعید خُدَری(2)

▪ درگذشت سلمه بن اکوع(3)

-
- 1- به روایتی سال 73 هجری
 - 2- به روایتی سال 64 یا 65 هجری
 - 3- به روایتی سال 64 هجری

- درگذشت جابر بن سمره بن عمرو
- درگذشت ابو عبدالرحمان سلمی
- درگذشت اوس بن ضمیع
- درگذشت رافع بن خدیج اوسی انصاری

سال 75 هجری

- انتصاب حبّاج بن یوسف به ولایت عراق توسط عبدالملک بن مروان
- شکست خوارج در رامهرمز
- انتصاب حارث بن خالد مخزومی به ولایت مکه توسط عبدالملک بن مروان
- انتصاب ابان بن عثمان بن عفّان به ولایت مدینه توسط عبدالملک بن مروان
- عزل عبدالله بن امیه از ولایت سیستان و جایگزینی موسی بن طلحه توسط عبدالملک بن مروان
- شکست حسان بن نعمان غسانی در منطقه اوراس از بربرها و عقب نشینی وی به بَرّقه
- شورش صالح بن مسرح تمیمی خارجی ارزقی در جزیره
- قتل سعید بن اسلم در سند
- درگذشت عرباض بن ساریه
- درگذشت اسود بن یزید نخعی ثقفی (1)
- درگذشت حمران بن ابان
- درگذشت عطیه بن اسود
- درگذشت بشر بن مروان بن حکم

سال 76 هجری

- سرکوب شورش خوارج به رهبری صالح بن مسرح تمیمی و قتل وی

▪ پناه جستن شیبب بن یزید شیبانی (قصده ترور عبدالملک بن مروان را در حج داشت) و یارانش به مدائن

▪ جانشینی شیبب بن یزید شیبانی به رهبری خوارج و پیروزی او بر امویان

▪ سرکوب شورش عبدالله بن جارود و قتل وی توسط حجّاج

▪ درگذشت سلیم بن قیس هلالی (1)

▪ درگذشت مجاعه بن سحر تمیمی

▪ درگذشت حبه بن جوین عرنی

▪ درگذشت شراحیل بن مرّه

سال 77 هجری

● قیام مطرف بن مغیره بن شعبه علیه امویان

● سرکوب قیام مطرف توسط سپاهیان حجّاج بن یوسف در نزدیکی جی (اصفهان) و کشته شدن مطرف

▪ کشته شدن شیبب بن یزید شیبانی رهبر خوارج ازرقه در جنگ با حجّاج بن یوسف به علت سقوط در رودخانه دجله

▪ جانشینی قطر می بن فجاده به رهبری خوارج ازرقه

▪ دو دستگی در فرقه ازرقه به علت اختلاف بر سر رهبری

▪ جنگ مهلب بن ابی صفره با خوارج ازرقی در کرمان و طبرستان و کشته شدن رهبران آنها مانند قطر می بن فجاده و عبدالله بن ربّه الکبیر

▪ جنگ امیه بن عبدالله با مردم بخارا و مصالحه نهایی با آنها

▪ قتل بکیر بن و ساج به دستور امیه بن عبدالله

ص: 76

سال 78 هجری

- عزل امیه بن عبدالله از ولایت خراسان و جایگزینی حجاج بن یوسف توسط عبدالملک بن مروان
- واگذاری ولایت خراسان به مهلب بن ابی صفره و ولایت سیستان به عبیدالله بن ابی بکره توسط حجاج
- درگذشت جابر بن عبدالله انصاری
- درگذشت عبدالرحمان بن عبدالله
- درگذشت زید بن خالد جهنی
- درگذشت منذر بن مسعود

سال 79 هجری

- شیوع طاعون در شام
- جنگ عبیدالله بن ابی بکره ثقفی والی سیستان با رتیبیل پادشاه مناطق شرق سیستان و چیرگی رتیبیل بر وی
- درگذشت عبدالرحمان بن مسعود بن عبدالله بن مسعود
- درگذشت محمود بن ربیع
- درگذشت عبدالله بن حارثه بن نعمان(1)
- درگذشت اوسط بن اسماعیل بجلی

سال 80 هجری

- وقوع سیل عظیم در مکه (معروف به سیل حجاج)
- شیوع طاعون در بصره
- حمله مهلب بن ابی صفره به ماوراء النهر و فتح کش
- قتل معبد جهنی توسط عبدالملک به علت طرفداری از عقیده قدریه
- جنگ عبدالرحمان بن محمد بن اشعث کندی با رتیبیل پادشاه مناطق شرق سیستان و پیروزی وی

▪ پیروزی حسان بن نعمان غسانی در شهر قابس بر بربرهای که پنج سال قبل در منطقه اوراس از آنها شکست خورده بود

▪ درگذشت ابو ادریس خولانی

▪ درگذشت عبدالله بن جعفر بن ابی طالب(1)

▪ درگذشت سفیان بن هانی

▪ درگذشت شریح بن حارث کندی (شریح قاضی)(2)

▪ درگذشت مخنف بن سلیم ازدی(3)

▪ درگذشت حسان بن ثابت

▪ درگذشت سائب بن یزید کندی

سال 81 هجری

▪ حمله عبیدالله بن عبدالملک بن مروان به قلقیله (قالیقا) از نواحی آسیای صغیر

▪ شورش عبدالرحمان بن محمد بن اشعث علیه حجاج در سیستان و تسلط وی بر شهرهایی چون کرمان و بصره

▪ هجوم دیلمیان به قزوین و تصرف این شهر

▪ بیرون راندن دیلمیان از قزوین توسط محمد بن ابی سبره

▪ برگرداندن دیوانها از رومی به عربی به دستور عبدالملک بن مروان

▪ درگذشت محمد حنفیه

سال 82 هجری

▪ بنای شهر تونس

ص: 78

1- به روایتی سال 82، 84 یا 86 هجری

2- به روایتی سال 97 یا 98 هجری

3- به روایتی در سال 65 هجری در جنگ عینُ الوردَه به شهادت رسید

▪ جنگ دِیْرُالجَمَاجِم (میان حجاج بن یوسف و عبدالرحمان بن محمد و شکست عبدالرحمان)

▪ فرار عبدالرحمان بن محمد به مَسکِن

▪ انتصاب یزید بن مهلب به ولایت خراسان توسط حجاج بن یوسف

▪ عزل ابان بن عثمان بن عفان از ولایت مدینه و جایگزینی هشام بن اسماعیل مخزومی توسط عبدالملک بن مروان

▪ پناهدگی عبدالرحمان بن محمد به رتبیل پادشاه مناطق شرق سیستان

▪ شهادت کمیل بن زیاد نخعی از شیعیان حضرت علی (علیه السلام) به دستور حجاج بن یوسف

عکس

□

▪ درگذشت مهلب بن ابی صفره (1)

▪ درگذشت سوید بن غفله جعنی (2)

▪ درگذشت اسماء بن خارجه فزاری

سال 83 هجری

▪ بنای شهر واسط

ص: 79

1- به روایتی سال 83 هجری

2- به روایتی سال 80 یا 81 هجری

▪ تولد امام جعفر صادق (علیه السلام) (1)

▪ درگذشت محمد بن سعد بن ابی وقاص

▪ درگذشت ابوالجوزا اوسی

▪ درگذشت سفیان بن وهب

▪ درگذشت شقیق بن سلمه ازدی

▪ درگذشت ابوسلمه بن عبدالاسد مخزومی

▪ درگذشت عبدالرحمان بن ابی لیلی (2)

سال 84 هجری

▪ فتح قلعه نیزک در ماوراء النهر

▪ وقوع سیل در مکه (معروف به منخل)

▪ لشکر کشی عبدالله بن عبدالملک بن مروان به سرزمین روم و فتح مصیحه

▪ حمله محمد بن مروان به ارمینیه

▪ قتل ایوب بن یزید زراره هلالی توسط حجاج بن یوسف بعلت همکاری با عبدالرحمان بن محمد

▪ درگذشت روح بن زبایغ سلاله جذامی

▪ درگذشت طارق بن شهاب احسمی (3)

▪ درگذشت عبدالله حارث بن نوفل بن حارث بن عبدالمطلب (4)

▪ درگذشت عبدالله بن ابی طلحه

سال 85 هجری

▪ بنای شهر اربیل

- 1- به روایتی سال 80 یا 85 هجری
- 2- بنا بر نقلی سال 81 یا 82 هجری در جنگ دیر الجماجم به شهادت رسید
- 3- به روایتی سال 82 هجری
- 4- به روایتی سال 79 هجری و بنا بر نقلی در سال 60 هجری به دستور عبیدالله بن زیاد به شهادت رسید

▪ فتح باد غیس

▪ شیوع وبا در مصر

▪ عزل حسان بن نعمان غسانی از ولایت افریقیه و جایگزینی موسی بن نصیر توسط عبدالملک

▪ عزل یزید بن مهلب از ولایت خراسان و جایگزینی قتیبه بن مسلم باهلی توسط حجاج بن یوسف

▪ جنگ مفضل بن مهلب با موسی بن عبدالله بن حازم به علت استقلال خواهی در ترمذ (در این جنگ موسی بن عبدالله کشته شد)

▪ انتصاب عبدالله بن عبدالملک بن مروان به ولایت مصر توسط عبدالملک بن مروان

▪ ترجمه دیوانهای فارسی به عربی به دستور حجاج بن یوسف

▪ خودکشی عبدالرحمان بن محمد (رتبیل قصد تحویل او به حجاج را داشت که وقتی عبدالرحمان متوجه این موضوع شده خود را از بالای قصر رتبیل به زمین انداخت)

▪ درگذشت عبدالله بن عامر بن ربیع

▪ درگذشت عمرو بن حرث بن مخزومی (1)

▪ درگذشت عمر بن ابی سلمه مخزومی

▪ درگذشت واثله بن اسقع

▪ درگذشت عبدالعزیز بن مروان

سال 86 هجری

▪ آغاز بنای مسجد جامع اموی در دمشق

ص: 81

1- به روایتی سال 78 هجری

▪ شیوع طاعون در شام و عراق

▪ حمله دریایی موسی بن نصیر به جزیره سبیل به فرماندهی فرزندش عبدالله

▪ حمله قتیبه بن مسلم باهلی به ماوراء النهر و فتح مناطقی از مرو

▪ درگذشت عبدالملک بن مروان

▪ آغاز خلافت ولید بن عبدالملک (ولید اول)

▪ هلاکت بسر بن اراطه(1)

▪ درگذشت عبدالله بن اوفی اسلمی

▪ درگذشت ابوامامه صدی بن عجلان باهلی

▪ درگذشت اُسَید بن ظهیر انصاری

▪ درگذشت ولید بن عباده انصاری

▪ درگذشت عبدالعزیز بن مروان

▪ درگذشت حسان بن نعمان ازدی غسانی(2)

ص: 82

1- به روایتی سال 60 یا 70 هجری

2- به روایتی سال 80 هجری و بنا بر نقلی در سال 85 یا 90 هجری در نبرد با رومیان کشته شد

▪ درگذشت فیصه بن ذویب خزاعی

سال 87 هجری

▪ شیوع طاعون در بصره

▪ پیشروی قتیبه بن مسلم باهلی در ماوراء النهر و فتح بیکند

▪ لشکرکشی موسی بن نصیر در مغرب الاقصی و فتح طنجه

▪ عزل هشام بن اسماعیل مخزومی از ولایت مدینه و جایگزینی عمر بن عبدالعزیز توسط ولید بن عبدالملک

▪ درگذشت عبیدالله بن عباس (1)

▪ درگذشت امیه بن عبدالله بن اسید

▪ درگذشت مطرف بن عبدالله

▪ درگذشت مقدم بن معدی کرب کنندی

سال 88 هجری

▪ فتح حُلوان

▪ جنگ مسلمه بن عبدالله بن عبدالملک و عباس بن ولید با رومیان در ارمینیه

▪ جنگهای قتیبه بن مسلم باهلی با ترکها در سرزمینهای سغد و فرغانه و پیروزی بر آنها در این جنگها

▪ اتمام بنای مسجد جامع اموی در دمشق

▪ تجدید بنای مسجدالنَّبِی در مدینه و گسترش آن به دستور عمر بن عبدالعزیز

▪ ضمیمه شدن حجره های همسران پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به مسجدالنَّبِی به دستور عمر بن عبدالعزیز

▪ ساختن بیمارستانهای متعدد برای بیماران و اختصاص مستمری برای نایبانیان و مستمندان

▪ گردآوری جذامیان و تعیین مستمری برای آنها

▪ در گذشت عبدالله بن بسر مازنی

سال 89 هجری

▪ فتح بخارا(1)

▪ فتح عموریه از بلاد روم

▪ حمله محمد بن قاسم ثقفی به سرزمینهای شرقی هند و فتح دیبل پایتخت سند

▪ جنگ مسلمه بن عبدالملک با ترکان در آذربایجان

▪ حمله دریایی عبدالله بن موسی بن نصیر به دستور پدرش به جزیره میورقه

▪ در گذشت عبدالله بن ثعلبه زهری

سال 90 هجری

▪ استیلای موسی بن نصیر بر مغرب الاقصی و تسلیم شدن بربرها در برابر مسلمین

▪ قتل عام اهالی طالقان به دستور قتیبه بن مسلم باهلی

▪ شورش نیزک ترک در طخارستان و پیمان امیران غیر مسلمان بلخ، مرو، فاریاب، طالقان و کابل علیه قتیبه بن مسلم

▪ فرار یزید بن مهلب و برادرانش از زندان حجاج بن یوسف

▪ عزل عبدالله بن عبدالملک بن مروان از ولایت مصر و جایگزینی قره بن شریک عبسی توسط ولید بن عبدالملک

▪ در گذشت نصر بن عاصم لیثی

▪ در گذشت یزید بن امیه دونلی انصاری(2)

▪ در گذشت انس بن مالک انصاری(3)

ص: 84

1- به روایتی سال 90 هجری

2- به روایتی سال 80 هجری

3- به روایتی سال 92 یا 93 هجری

▪ درگذشت ابوالعالیه رفیع بن مهران ریاحی بصری

▪ درگذشت ربیعہ بن عامر دارمی

▪ درگذشت حصین بن جندب کوفی

سال 91 هجری

▪ فتح شومان و نسف (نخشب)

▪ حمله موسی بن نصیر به سواحل جنوبی اندلس

▪ پیروزی مسلمہ بن عبدالملک در جنگ با ترکان در آذربایجان و گشودن تعدادی از قلاع

▪ قتل نیزک در ماوراء النهر به دست قتیبہ بن مسلم باہلی

▪ طلا کاری درب خانه کعبہ ، پایه ها ، دیوارها و ناودانها به دستور ولید بن عبدالملک

▪ درگذشت محمد بن یوسف ثقفی

▪ درگذشت سهل بن سعد ساعدی انصاری(1)

سال 92 هجری

▪ فتح اندلس

▪ فتح جزیره سردانیہ

▪ فتح قرطبہ و غرناطلہ

▪ قتل لو دریگ پادشاه گوتی اندلس به دست سپاہیان طارق بن زیاد

▪ احداث قصر المنیہ در طبریہ در شرق عمان (اردن) توسط ولید

▪ درگذشت مالک بن اوس بن حدثان بصری

سال 93 هجری

▪ فتح سبسطیہ و طرسوس

▪ فتح سمرقند و خوارزم

▪ فتح طاطلیه (تولدو) پایتخت گوتها در اندلس و سقوط دولت گوتها

▪ ورود موسی بن نصیر به همراه گروه زیادی از مسلمین به اندلس

▪ عزل عمر بن عبدالعزیز از ولایت مدینه و جایگزینی عثمان بن حیّان توسط ولید بن عبدالملک

▪ درگذشت عروه بن زبیر بن عوام

▪ درگذشت زاره بن اوفی

▪ درگذشت عمر بن ابی ربیعہ مخزومی

▪ درگذشت عمر بن زید ازدی

سال 94 هجری

▪ فتح انطاکیه

▪ فتح فرغانه

▪ واگذاری ولایت اندلس (افزون بر ولایت افریقیه) به موسی بن نصیر توسط ولید بن عبدالملک

▪ استیلای موسی بن نصیر بر اشبیله ، قرمونه و مارده

▪ وقوع زلزله عظیم در شام و تخریب شهرهای از جمله انطاکیه به خاطر شدت زلزله

▪ شهادت محمّد بن سائب به دستور حجّاج بن یوسف

▪ شهادت سعید بن جبیر به دستور حجّاج بن یوسف

□

▪ در گذشت سعید بن مسیب مخزومی

▪ در گذشت ابوبکر بن عبدالرحمان مخزومی

▪ در گذشت مسیب بن مخزن

▪ در گذشت عبدالرحمان بن عائد تمانی کندی

▪ در گذشت طلق بن حبيب عنزی

سال 95 هجری

▪ فتح هرقله

▪ فتح مالقه و تدمیر

▪ فتح صول و شیروان

▪ فتح مولتان در نواحی سند

▪ فتح باب الابواب در ارمنیه

▪ فتح قسمتی از نواحی ماوراء النهر از جمله چاچ

▪ حمله طارق بن زیاد به ناحیه بشکنس (باسک) و تسخیر دژها و قلعه های آنها

▪ مسموم کردن امام زین العابدین (علیه السلام) به دستور ولید بن عبدالملک و بدست هشام بن عبدالملک (1)

▪ شهادت جانگداز امام زین العابدین (علیه السلام) (2)

عکس

□

▪ آغاز امامت امام محمد باقر (علیه السلام)

▪ خاکسپاری امام زین العابدین (علیه السلام) در قبرستان بقیع در کنار عموی بزرگوارش امام حسن مجتبی (علیه السلام)

▪ هلاکت حجاج بن یوسف ثقفی

▪ انتصاب سلیمان بن یزید بن ابی مسلم به ولایت عراق توسط ولید بن عبدالملک

▪ درگذشت یعفر بن عمرو بن امیّه ضمری

▪ انتصاب عبدالعزیز بن موسی بن نصیر به ولایت اندلس توسط موسی بن نصیر

▪ درگذشت تمیم بن طرفه طلائئ (3)

ص: 88

1- بنا بر نقلی بدست عثمان بن حیّان

2- به روایتی سال 94 هجری

3- به روایتی سال 93 یا 94 هجری

▪ درگذشت یعفر بن عمرو بن امیه ضمیری

سال 96 هجری

▪ فتح کاشغر

▪ درگذشت ولید بن عبدالملک

▪ آغاز خلافت سلیمان بن عبدالملک

▪ قتل قتیبه بن مسلم باهلی والی خراسان به دست و کیع بن حسان رئیس قبیله تمیم

▪ انتصاب عبدالملک بن رفاعه بر ولایت مصر توسط سلیمان بن عبدالملک

▪ انتصاب و کیع بن اسود به ولایت خراسان توسط سلیمان بن عبدالملک

▪ عزل سلیمان بن یزید از ولایت عراق توسط سلیمان بن عبدالملک

▪ عزل و کیع بن اسود از ولایت خراسان توسط سلیمان بن عبدالملک

▪ انتصاب یزید بن مهلب به ولایت عراق (افزون بر ولایت خراسان) توسط سلیمان بن عبدالملک

▪ عزل عثمان بن حیان از ولایت مدینه و جایگزینی محمد بن حزم توسط سلیمان بن عبدالملک

▪ عزل خالد بن عبدالله قسری از ولایت مکه و جایگزینی طلحه بن داود حضرمی توسط سلیمان بن عبدالملک

▪ عزل موسی بن نصیر از ولایت افریقیه و جایگزینی محمد بن یزید توسط سلیمان بن عبدالملک

▪ درگذشت قره بن شریک عبسی (1)

▪ درگذشت عبدالله بن عمرو بن عثمان بن عفان

▪ درگذشت ابراهیم بن یزید نخعی (2)

▪ درگذشت زید بن وهب جهنی

▪ درگذشت هبیره بن مشمرج

1- به روایتی سال 95 هجری

2- به روایتی سال 90، 92 یا 94 هجری

سال 97 هجری

▪ فتح حصن المراه در سزمین روم

▪ بنای شهر رمله

▪ شهادت ابو محمد حسن بن حسن علی بن ایطالب معروف به حسن مثنی به دستور سلیمان بن عبدالملک

▪ قتل عبدالعزیز بن موسی بن نصیر توسط شورشیان اندلس

▪ انتصاب ایوب بن حبیب لخمی به ولایت اندلس توسط محمد بن یزید

▪ عزل و کیع بن اسود از ولایت خراسان و جایگزینی یزید بن مهلب توسط سلیمان بن عبدالملک

▪ عزل طلحه بن داود حضرمی از ولایت مکه و جایگزینی عبدالعزیز بن عبدالله بن خالد توسط سلیمان بن عبدالملک

▪ در گذشت عطاء بن یسار(1)

▪ در گذشت موسی بن نصیر لخمی

سال 98 هجری

▪ فتح صقلیه (اسلاوان)

▪ حمله یزید بن مهلب به قهستان

▪ سرکوب شورش اهالی جرجان توسط جهم بن زحر جعفی

▪ محاصره قسطنطنیه توسط مسلمه بن عبدالملک

▪ عزل ایوب بن حبیب لخمی از ولایت اندلس و جایگزینی حر بن عبدالله بن عبدالرحمان ثقفی توسط محمد بن یزید

▪ در گذشت عبدالرحمان بن زید بن حارثه

▪ در گذشت عبیدالله بن عبدالله بن عتبه بن مسعود هذلی

ص: 90

▪ در گذشت عبدالله بن محمد حنفیه

▪ در گذشت قیس بن ابی حازم

▪ در گذشت سعید بن مرجانه

▪ در گذشت عبدالله بن سُریج

▪ در گذشت سعد بن ایاس شیبانی(1)

سال 99 هجری

▪ در گذشت سلیمان بن عبدالملک

▪ آغاز خلافت عمر بن عبدالعزیز

▪ ممنوعیت بر سبّ حضرت علی (علیه السلام) به دستور عمر بن عبدالعزیز

▪ لغو ممنوعیت حدیث نویسی از پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به دستور عمر بن عبدالعزیز

▪ بازگرداندن فدک به اهل بیت توسط عمر بن عبدالعزیز

▪ عزل عبدالملک بن رفاعه از ولایت مصر و جایگزینی ایوب بن شر حبیل توسط عمر بن عبدالعزیز

▪ حمله و شیبخون ترکها به آذربایجان

▪ تشکیل سپاهی به فرماندهی حاتم بن نعمان باهلی برای مقابله با ترکها

▪ عزل یزید بن مهلب از ولایت خراسان و عراق و جایگزینی جرّاح بن عبدالله توسط عمر بن عبدالعزیز

▪ عزل حرّ بن عبدالله بن عبدالرحمان ثقفی از ولایت اندلس و جایگزینی سمح بن مالک خولانی توسط اسماعیل بن عبدالله بن ابی مهاجر

▪ شکست ترکها از سپاه حاتم بن نعمان باهلی

▪ انتصاب جرّاح بن عبدالله به ولایت خراسان توسط عمر بن عبدالعزیز

▪ انتصاب عبدالحمید بن عبدالرحمان بن یزید به ولایت عراق توسط عمر بن عبدالعزیز

▪ در گذشت عبدالرحمان بن کعب بن مالک

- درگذشت شقیق بن سلمه
- درگذشت خارجه بن زید بن ثابت
- درگذشت نافع بن جبیر بن مطعم
- درگذشت محمود بن ربیع
- درگذشت حُصَین بن مَنْذِر رَقاشی(1)

سال 100 هجری

- عزل محمد بن یزید از ولایت افریقیه و جایگزینی اسماعیل بن عبیدالله بن ابی مهاجر توسط عمر بن عبدالعزیز
- عزل حرّ بن عبدالله بن عبدالرحمان ثقفی از ولایت اندلس و جایگزینی سمح بن مالک خولانی توسط اسماعیل بن عبدالله بن ابی مهاجر
- مغلوب شدن مسلمین در نبرد با قیصر لئوی سوّم در قسطنطنیه
- محاصره و تصرف شهر ناربوئه پایتخت منطقه سپتمانیا در شبه جزیره ایبری توسط سمح بن مالک خولانی
- آغاز دعوت بنی عبّاس و اعزام داعیان عبّاسی به شرق از سوی محمد بن علی بن عبدالله بن عبّاس
- شورش خوارج به رهبری بسطام شوذب در عراق
- عزل جرّاح بن عبدالله از ولایت خراسان و جایگزینی عبدالرحمان بن نُعیم غامدی توسط عمر بن عبدالعزیز
- درگذشت ابوظفیل عامر بن واثله کنانی (بعنوان آخرین صحابه پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم)) (2)
- درگذشت سالم بن ابی جعد رافع
- درگذشت ابوامامه اسعد بن سهل بن حنیف

ص: 92

1- به روایتی سال 97 هجری

2- به روایتی سال 110 هجری

▪ در گذشت عیسی بن طلحه بن عبدالله

▪ در گذشت حنش بن عبدالله

▪ در گذشت محمد بن جبیر بن مطعم

▪ در گذشت ابو حرب عباد بن زیاد بن ابیه

▪ در گذشت ربیع بن خراش عبسی

▪ درگذشت شهر بن حوشب

سال 101 هجری

▪ استیلای مسلمین بر کوههای پیرنه و فتح شهرهای اربوته، طرطوشه و تولوز

▪ بیعت جمعی از شیعیان با محمد بن علی بن عبدالله بن عباس

▪ کشته شدن بسطام شوذب خارجی در کوفه

▪ عزل ایوب بن شرحبیل از ولایت مصر و جایگزینی بشر بن صفوان توسط عمر بن عبدالعزیز

▪ عزل ابوبکر بن حزم از ولایت مدینه و جایگزینی عبدالرحمان بن ضحاک بن قیس فیهری توسط عمر بن عبدالعزیز

▪ عزل اسماعیل بن عبیدالله بن ابی مهاجر از ولایت افریقیه و جایگزینی یزید بن ابی مسلم ثقفی توسط عمر بن عبدالعزیز

▪ فرار یزید بن مهلب از زندان

▪ تسلط یزید بن مهلب بر بصره

▪ درگذشت عمر بن عبدالعزیز(1)

▪ آغاز خلافت یزید بن عبدالملک (یزید دوم)

▪ انتصاب مسلمه بن عبدالملک به ولایت عراق

▪ در گذشت محمد بن مروان

1- بنا بر نقلی اورا مسموم کردند

▪ در گذشت ابو صالح ذکوان

▪ در گذشت مجاهد بن جبیر (1)

▪ درگذشت سعید بن ایاس شیبانی

▪ در گذشت عبیده بن ابی لباله

▪ درگذشت قاسم بن محمد بن ابوبکر

سال 102 هجری

▪ عزل بشر بن صفوان از ولایت مصر و جایگزینی حنظله بن صفوان توسط یزید بن عبدالملک

▪ سرکوب شورش یزید بن مهلب توسط مسلمه بن عبدالملک و قتل وی و فرار خاندان آل مهلب به سند

▪ عزل عبدالرحمان بن نَعِیم غامدی از ولایت خراسان توسط یزید بن عبدالملک

▪ انتصاب مسلمه بن عبدالملک به ولایت عراق (افزون بر ولایت خراسان) توسط یزید

▪ کشته شدن سمح بن مالک خولانی در جنگ با سپاهیان مسیحی در شبه جزیره ایبری

▪ گسترش فعالیت داعیان بنی عباس

▪ فرستادن هلال بن احور به سند به دستور مسلمه بن عبدالملک برای دستگیری فراریان آل مهلب

▪ دستگیری و بازگرداندن فراریان آل مهلب به عراق و کشته شدن تعدادی از آنها توسط مسلمه بن عبدالملک

▪ قتل یزید بن ابی مسلم ثقفی توسط اهالی افریقیه و تعیین محمد بن یزید بعنوان والی توسط اهالی افریقیه

▪ انتصاب سعید بن عبدالعزيز بن حارث به ولایت خراسان توسط مسلمه بن عبدالملک

▪ عزل مسلمه بن عبدالملک از ولایات خراسان و عراق و جایگزینی عمر بن هبیره فزاری توسط مسلمه بن عبدالملک

▪ درگذشت حیان نبطی

ص: 94

فتح دلسه

حمله جراد حکمی به ترکستان و فتح بلنجر و دژهای پیرامون آن

جنگ جراح بن عبدالله حکمی با خاقان ترک در ارمنیه و شکست خاقان ترک

عزل محمد بن یزید از ولایت افریقیه و جایگزینی بشر بن صفوان کلبی توسط یزید بن عبدالملک

عزل مسلم بن عبدالملک از ولایت عراق و جایگزینی عمر بن یزید بن هبیره فزاری توسط یزید بن عبدالملک

عزل یزید بن عبدالعزیز بن حارث از ولایت خراسان و جایگزینی سعید بن عمر حرشی توسط عمر بن هبیره

واگذاری ولایت مکه (افزون بر ولایت مدینه) به عبدالرحمان بن ضحاک بن فهري توسط یزید بن عبدالملک

درگذشت ابو بردّه بن ابو موسی اشعری

درگذشت یزید بن اصم (1)

درگذشت یزید بن حصین بن نمیر سکونی

درگذشت عبدالعزیز بن حاتم بن نعمان باهلی

درگذشت مصعب بن سعد بن ابی وقاص

عزل عبدالرحمان بن ضحاک فهري از ولایت مکه و مدینه و جایگزینی عبدالواحد بن عبدالله توسط یزید بن عبدالملک

عزل سعید بن عمرو حرشی از ولایت خراسان و جایگزینی مسلم بن سعید کلابی توسط عمر بن هبیره

حمله عمرو بن قانک کلبی به جزیره ساردینی

ص: 95

▪ حمله سعید بن عمرو حرشی به سغد

▪ گماردن عمر بن هبیره به مامور مسّاحی (تعیین حدود) توسط یزید بن عبدالملک

▪ انتصاب جرّاح بن عبدالله حکمی به ولایت آذربایجان و ارمنیه توسط یزید بن عبدالملک

▪ حمله قوم خزر به ارمنیه و پاسخگویی و پیروزی جرّاح بن عبدالله حکمی بر آنان

▪ درگذشت ابان بن عثمان بن عفّان

▪ درگذشت عامره بن سعد بن ابی وقاص

▪ درگذشت موسی بن طلحه بن عبیدالله

▪ درگذشت یحیی بن عبدالرحمان بن حاطب

▪ درگذشت ابوقلامه جرّمی

سال 105 هجری

▪ عزل حنظله بن صفوان از ولایت مصر و جایگزینی و محمّد بن عبدالملک بن مروان توسط هشام بن عبدالملک

▪ سرکوب شورش مسعود بن ابی زینب عبدی از خوارج در بحرین توسط سفیان بن عمرو عقیلی و قتل وی

▪ جنگ تابستانی مروان بن محمّد با رومیان و فتح شهرهای کمخ و قونیه

▪ درگذشت یزید بن عبدالملک (یزید دوّم)

▪ آغاز خلافت هشام بن عبدالملک

▪ عزل عمر بن یزید بن هبیره از ولایت عراق و جایگزینی خالد بن عبدالله قسری توسط هشام بن عبدالملک

▪ عزل مسلم بن سعید کلابی از ولایت خراسان و جایگزینی اسد بن عبدالله قسری توسط خالد بن عبدالله قسری

▪ عزل عبدالواحد بن عبدالله از ولایات مکه و مدینه و جایگزینی ابراهیم بن هشام مخزومی توسط هشام بن عبدالملک

▪ عزل محمد بن عبدالملک بن مروان از ولایت مصر و جایگزینی حرّ بن یوسف توسط هشام بن عبدالملک

▪ عزل عبدالرحمان غافقی از ولایت اندلس و جایگزینی عنبسه بن سحیم توسط بشر بن صفوان

▪ پیوستن بکیر بن ماهان به دعوت بنی عبّاس و به دست گرفتن رهبری حرکت در کوفه

▪ درگذشت حمید بن عبدالرحمان بن عوف (1)

▪ درگذشت عبدالله بن عبیدالله بن عمر بن خطاب

▪ درگذشت کثیر بن عبدالرحمان خزاعی

▪ درگذشت عمّاره بن خزیمه بن ثابت انصاری

▪ درگذشت ضحاک بن مزاحم

▪ درگذشت مغیره بن عبدالرحمان بن حارث بن هشام مخزومی

▪ درگذشت عبدالله بن محمد اوسی انصاری

▪ درگذشت یزید بن حکم ثقفی

سال 106 هجری

▪ احضار امام محمد باقر و امام جعفر صادق (علیه السلام) به شام به دستور هشام بن عبدالملک

▪ جنگ مسلمه بن عبدالملک با ترکان در فرغانه و کشتار آن

▪ دستگیری تعدادی از داعیان بنی عبّاس در خراسان و کشتار آنان توسط اسدبن عبدالله قسری

▪ حمله جرّاح بن عبدالله حکمی به سرزمین خزرها و مصالحه با آنان با دریافت جزیه

▪ جنگ میان مضریان (قیسی ها) و یمانیان در برقان نزدیک بلخ

▪ جنگ مسلم بن سعید کلّابی با ترکان در فرغانه و شکست آنان

▪ حمله حسن بن محمد بن ابوبکر به دو جزیره ساردینی و کُرس

▪ درگذشت ابو عبدالرحمان طاوس بن کیسان خولانی همدانی

▪ درگذشت حرّ بن عبدالرحمان ثقفی

▪ درگذشت سالم بن عبدالله بن عمر

سال 107 هجری

▪ شیوع طاعون در شام

▪ شورش کشاورزان قطبی مصر به سبب افزایش مالیات

▪ چیرگی اسد بن عبدالله قسری بر طالقان و بلخ

▪ شکست عنبسه بن سُحَیم کلبی و قتل وی در گردنه کوههای پیرنه و جانشینی عذرة بن عبدالله فهري به ولایت اندلس

▪ عزل جراح بن عبدالله حکمی از ولایات ارمینیه و آذربایجان و جایگزینی مسلمة بن عبدالملک توسط هشام بن عبدالملک

▪ اعزام بکیر بن ماهان، ابو عکرمة، ابو محمد صادق، محمد بن خنیس و عمّار عبادی به عنوان داعیان عبّاسی به خراسان

▪ درگذشت سلیمان بن یسار هلالی

▪ درگذشت عطاء بن یزید لیشی (1)

▪ درگذشت قاسم بن محمد بن ابوبکر (2)

سال 108 هجری

▪ دستگیری و قتل تعدادی از داعیان عبّاسی توسط اسد بن عبدالله قسری

▪ عزل حرّ بن یوسف از ولایت مصر و جایگزینی حفص بن ولید بن یوسف حارثی توسط هشام بن عبدالملک

ص: 98

1- به روایتی سال 105 هجری

2- به روایتی سال 101 هجری

▪ کشته شدن حارث بن عمر در حمله خاقان ترک به اذربایجان

▪ شکست اسد بن عبدالله قسری در جنگ با غوریان

▪ شورش عبّاد بن رُعین در یمن

▪ درگذشت محمّد بن کعب(1)

▪ درگذشت منذر بن مالک

▪ درگذشت موسی بن محمّد بن علی

▪ درگذشت محارب بن دِثار کوفی

سال 109 هجری

▪ عزل حفص بن ولید از ولایت مصر و جایگزینی عبدالملک بن رفاعه توسط هشام بن عبدالملک

▪ حمله بشر بن صفوان به جزیره سیسیل

▪ حمله دریایی عبدالله بن عقبه بن نافع فِهری با کمک معاویه بن هشام و گشودن قلعه طیبه

▪ انتصاب عبیده بن عبدالرحمن سلمی به ولایت افریقیه توسط هشام بن عبدالملک

▪ عزل عبدالملک بن رفاعه از ولایت مصر و جایگزینی ولید بن رفاعه توسط هشام

▪ جنگ اسد بن عبدالله قسری با خاقان ترک و شکست آنها

▪ گسترش فعالیت داعیان بنی عبّاس در خراسان

▪ عزل اسد بن عبدالله قسری از ولایات عراق و خراسان و جایگزینی اشرس بن عبدالله سلمی توسط هشام بن عبدالملک

▪ جنگ بین داعیان عبّاسی و داعیان علوی بر سر دعوت خاندان علوی یا عبّاسی در خراسان

▪ درگذشت بشر بن صفوان کلبی

▪ درگذشت ابوعمر و عامر بن شراحیل حمیری کوفی(2)

1- به روایتی سال 117 هجری

2- به روایتی سال 103 هجری

سال 110 هجری

- تداوم فتوح مسلمین در سرزمین خزرها
- محاصره اکثر شهرهای خراسان از سوی خاقان ترک و هم پیمانان ترک او مانند خاقان فرغانه و نسف و طوایفی از بخاری و سپس معاهده آنان با مسلمانان
- عزل اشرف بن عبدالله سلمی از ولایات خراسان و عراق و جایگزینی جنید بن عبدالرحمان مرّی توسط هشام بن عبدالملک
- درگذشت حسن بصری
- درگذشت همّام بن غالب بن صعصعه تمیمی دارمی معروف به فرزدق
- درگذشت عمر بن هییره(1)
- درگذشت ثابت بن کعب ازدی
- درگذشت معاویه بن عبدالله بن ابی طالب
- درگذشت فاطمه دختر امام حسین (علیه السلام) (2)
- درگذشت عبدالله بن سعید بن جبیر
- ابوبداح بن عاصم بن عدی بلوی

سال 111 هجری

- عزل مسلمه بن عبدالملک از ولایات ارمینیه و آذربایجان و جایگزینی جرّاح بن عبدالله حکمی توسط هشام بن عبدالملک
- بنای قصر حیر در تدمر توسط هشام بن عبدالملک
- حمله جرّاح بن عبدالله حکمی به تفریس و سایر مناطق خزر
- حمله اشرف بن عبدالله سلمی به سغد و بخارا با معاونت جنید بن عبدالرحمان و پیروزی آن دو

ص: 100

1- به روایتی سال 107 هجری

2- به روایتی سال 117 هجری

- حمله ترکان به آذربایجان و مقابله حارث بن عمرو با آنان و شکست ترکان
- عزل ولیدبن رفاعه از ولایت مصر و جایگزینی عبدالله بن حبیب توسط هشام بن عبدالملک
- درگذشت عطیه بن سعد بن جناده عوفی
- درگذشت شهر بن حوشب

سال 112 هجری

- فتح خرشنه
- عزل اشرس بن عبدالله حکمی در جنگ با ترکان و چیرگی ترکان بر اردبیل
- انتصاب مجدد مسلم بن عبدالملک به ولایت ارمینیه و آذربایجان توسط هشام بن عبدالملک
- جنگ جنید بن عبدالرحمان مرّی با ترکان در طخارستان
- عزل سمح بن مالک خولانی از ولایت اندلس و جایگزینی عبدالرحمن بن عبدالله غافقی توسط عبیده بن عبدالرحمان سلّمی
- درگذشت رجاء بن حیوه
- درگذشت عبدالجبار بن وایل بن حجر
- درگذشت مکحول ابی مسلم شامی
- درگذشت طلحه بن مصرف بن عمرو کوفی

سال 113 هجری

- دستگیری و قتل تعدادی از داعیان بنی عباس توسط جنید بن عبدالرحمان مرّی
- حمله عبدالرحمان بن غافقی به فرانسه و به دست آوردن غنائم فراوان در جنگ با شارلمانی
- چیرگی مروان بن محمد بر سرزمین ماوراءالنهر
- کشته شدن سوره بن حرّ دارمی در جنگ با ترکان در ماوراءالنهر
- پیروزی مسلم بن عبدالملک در جنگ با ترکان و کشته شدن پسر خاقان ترک

▪ درگذشت عبدالرحمان بن ابی سعید خُدَری

▪ درگذشت معاویه بن قره بن ایاس

سال 114 هجری

▪ جنگ بین شا مارتل و عبدالرحمان بن عبدالله غافقی معروف به بلاط الشهداء و قتل عبدالرحمان (این آخرین پیشروی مسلمین به داخل اروپا بود)

▪ انتصاب عبدالملک بن قطن به ولایت اندلس توسط عبیده بن عبدالرحمان سلمی

▪ انتصاب عبدالرحمان بن حباب به ولایت افریقیه توسط هشام بن عبدالملک

▪ شیوع وبا در جنوب عراق

▪ مسموم کردن امام محمد باقر (علیه السلام) بدست ابراهیم بن ولید(1)

▪ شهادت جانگداز امام محمد باقر (علیه السلام) (2)

عکس

□

ص: 102

1- بنا بر نقلی به دست حسن بن زید و به دستور هشام بن عبدالملک

2- به روایتی سال 116 یا 117 هجری

▪ آغاز امامت امام جعفر صادق (علیه السلام)

▪ حمله عبدالملک بن قطن به جزیره سبیل

▪ حمله عبدالله بن زیاد به جزیره ساردین

▪ عزل ابراهیم بن هشام از ولایات مکه و مدینه توسط هشام بن عبدالملک

▪ انتصاب محمد بن هشام مخزومی به ولایت مکه توسط هشام بن عبدالملک

▪ انتصاب خالد بن عبدالملک بن حارث به ولایت مدینه توسط هشام بن عبدالملک

▪ درگذشت حرّ بن یوسف

▪ درگذشت وهب بن منبه

▪ درگذشت عبدالله بن بریده

▪ درگذشت عطاء بن ابی ریاح (1)

▪ درگذشت عبیده بن عبدالرحمان سلمی

سال 115 هجری

▪ شیوع طاعون در شام و عراق

▪ قحطی شدید در خراسان

▪ حمله معاویه بن هشام به سرزمین روم

▪ لشکرکشی عبدالملک از پیرنه به باسک در شمال اندلس برای باز پس گیری مناطق از دست رفته

▪ درگذشت حکم بن عتیبه کوفی

▪ درگذشت عبدالحمید بن عبدالرحمان بن یزید (2)

▪ درگذشت عبدالله بن بریده بن حصیب

سال 116 هجری

1- به روایتی سال 100 یا 115 هجری

2- به روایتی سال 114 یا 116 هجری

▪ شیوع طاعون در عراق و شام و نواحی غرب ایران

▪ وقوع زلزله در سیستان و اختلال در زندگی مردم (این واقعه رمینه ای برای گسترش دعوت خوارج در سیستان شد)

▪ سرکوب شورش حارث بن سریج از خوارج در ماوراءالنهر توسط عاصم بن عبدالله هلالی و قتل وی

▪ سرکوب شورش بربرهای سوس توسط عبیدالله بن حبیب

▪ عزل عبدالملک بن قطن از ولایت اندلس و جایگزینی عقبه بن حجّاج توسط عبیدالله بن حبیب

▪ انتصاب عاصم بن عبدالله هلالی به ولایت خراسان

▪ شهادت علی بن محمد فرزند امام باقر (علیه السلام) توسط عمّال اموی

▪ درگذشت جنید بن عبدالرحمان مزی

سال 117 هجری

▪ جنگ اسد بن عبدالله قسری با ترکان در مرو

▪ عزل عاصم بن عبدالله از ولایت خراسان و جایگزینی خالد بن عبدالله قسری (افزون بر ولایت عراق) توسط هشام بن عبدالملک

▪ انتصاب اسد بن عبدالله قسری به ولایت خراسان توسط خالد بن عبدالله قسری

▪ دستگیری تعدادی از داعیان بنی عبّاس توسط اسد بن عبدالله قسری

▪ عزل عبدالله بن حبیب از ولایت مصر و جایگزینی عبدالرحمان بن خالد توسط هشام بن عبدالملک

▪ درگذشت قتاده بن دعامه بصری

▪ درگذشت غیلان بن عقبه

▪ درگذشت میمون بن مهران

▪ درگذشت سکینه دختر امام حسین (علیه السلام) (1)

ص: 104

- عزل خالد بن عبدالملک بن حارث از ولایت مدینه و جایگزینی محمد بن هشام توسط هشام بن عبدالملک
- فرستادن عمّار بن یزید به خراسان به سرپرستی داعیان عبّاسی توسط بکیر بن ماهان
- قتل عمّار بن یزید مبلغ عبّاسی توسط اسد بن عبدالله قسری
- جنگ جُدیع بن علی کرمانی با حارث بن سریق از خوارج به دستور اسد بن عبدالله قسری
- حمله محمد بن مروان به ارمینیه و فرار رهبر شورشیان به سرزمین خزرها و کشته شدن وی در راه
- درگذشت عمرو بن شعیب
- درگذشت عبدالله بن عامر یحصبی
- درگذشت علی بن عبدالله بن عبّاس(1)

- حمله اسد بن عبدالله قسری به ختّل
- جنگ اسد بن عبدالله قسری با حارث بن سریق در جوزجان و پیروزی اسد بن عبدالله قسری بروی
- شورش بهلول بن بشر شیبانی از خوارج در جزیره
- شورش صحاری بن شیب از خوارج در اهواز
- عزل عبدالرحمان بن خالد از ولایت مصر و جایگزینی حنظله بن صفوان توسط هشام بن عبدالملک
- حمله مروان بن محمد به سرزمین خزر
- درگذشت ایاس بن مسلمه بن اکّوح
- درگذشت حبیب بن ابی ثابت(2)
- انتصاب جدیع بن علی کرمانی به ولایت خراسان توسط یوسف بن عمر ثقفی

1- به روایتی سال 117 هجری

2- به روایتی سال 117 هجری

▪ درگذشت معاویه بن هشام

▪ درگذشت مغیره بن سعید بجلی کوفی

▪ درگذشت عبدالرحمان بن سعید بن یربوع مخزومی

▪ درگذشت اسد بن عبدالله قسری

سال 120 هجری

● وقوع سیل در مکه (معروف به سیل ابن شاکر)

▪ حمله سلیمان بن هشام بن عبدالملک به سرزمین روم

▪ عزل خالد بن عبدالله قسری از ولایت عراق و خراسان و جایگزینی یوسف بن عمر ثقفی توسط هشام بن عبدالملک

▪ ملاقات سلیمان بن کثیر رهبر شیعیان بنی عباس با محمد بن علی امام بنی عباس در حمیمه

▪ عزل جدیع بن علی کرمانی از ولایت خراسان و جایگزینی نصر بن سيار تغلبی به ولایت خراسان توسط یوسف بن عمر ثقفی

▪ درگذشت مسلمة بن عبدالملک بن مروان(1)

▪ درگذشت قاسم بن عبدالرحمان بن عبدالله بن مسعود

▪ درگذشت عبدالله بن عمر بن عمرو بن عثمان بن غفان

▪ درگذشت محمد بن عمرو بن حزم

▪ درگذشت حماد بن ابی سلیمان اشعری

▪ درگذشت محمد بن ابراهیم بن حارث تمیمی

▪ درگذشت زید بن حسن بن علی

سال 121 هجری

▪ فتح مطامیر

قیام کشاورزان قبطی در مصر

پیشروی مروان بن محمد در سواحل دریای خزر از ارمینیه تا طبرستان

سرکوب قیام مردم سُغد در ماوراءالنهر توسط نصر بن سيار

قیام زید بن علی فرزند امام زین العابدین (علیه السلام) در کوفه

شهادت زید بن علی توسط یوسف بن عمر ثقفی (1)

درگذشت سلمه بن سهیل (2)

درگذشت عامر بن عبدالله بن زبیر (3)

درگذشت محمد بن یحیی

سال 122 هجری

گریختن یحیی بن زید به خراسان و پنهان شدن در نزد شیعیان

شورش خوارج در قیروان به رهبری میسره مدغری

قتل میسره مدغری و جانشینی خالد بن حمید زناتی

شورش خوارج در مغرب در نواحی طنجه

جنگ امیر افریقیه و اشراف عرب با خوارج و شکست آنان از خوارج (معروف به غزوة الاشراف)

عزل عقبه بن حجاج از ولایت اندلس و جایگزینی عبدالملک بن قطن توسط عبدالله بن حباب

عزل عبیدالله بن حباب از ولایت افریقیه و جایگزینی کلثوم بن عیاض توسط هشام بن عبدالملک

درگذشت ایاس بن معاویه مزنی

درگذشت یعقوب بن عبدالله

ص: 107

1- به روایتی سال 122 هجری

2- به روایتی سال 122 هجری

▪ درگذشت یزید بن عبدالله

سال 123 هجری

▪ کشته شدن ابو یوسف ازدی رهبر خوارج صُفریه

▪ قیام اندلسیان علیه عقبه بن حجاج سلولی

▪ قتل کلثوم بن عیاض در جنگ با بربرها (این جنگ به انتقام جنگ اشراف که در سال قبل رخ داده بود شکل گرفت)

▪ انتصاب حنظله بن صفوان کلبی به ولایت افریقیه توسط هشام بن عبدالملک

▪ درگذشت عبیدالله بن حبیب

▪ درگذشت محمد بن واسع ازدی(1)

▪ درگذشت سعید ابن ابی سعید کیسان(2)

▪ درگذشت عقبه بن حجاج سلولی

سال 124 هجری

▪ سرکوب شورش خوارج توسط حنظله بن صفوان کلبی در نزدیکی قیروان در دو جنگ اصنام و قرن(3)

▪ سرکوب شورش عبدالرحمان بن قطن توسط بلج بن بشر

▪ عزل حنظله بن صفوان از ولایت مصر و جایگزینی حفص بن ولید توسط هشام بن عبدالملک

▪ ورود ابو مسلم خراسانی به جرگه دعوتگران عباسی در خراسان

▪ درگذشت سالم بن ابیصه اسدی

▪ درگذشت یعقوب بن ابی سلمه

▪ درگذشت محمد بن مسلم بن عبیدالله بن عبدالله بن شهاب زهری

ص: 108

1- به روایتی سال 121 هجری

2- به روایتی سال 125 یا 126 هجری

سال 125 هجری

- قیام یحیی بن زید در خراسان
- شهادت یحیی بن زید در جوزجان
- حمله عمر بن یزید بن عبدالملک به قبرس و کچاندن اجباری اهالی آن دیار به روم و شام
- درگذشت هشام بن عبدالملک
- آغاز خلافت ولید بن یزید (ولید دوم)
- عزل محمد بن هشام مخزومی از ولایات مکه و مدینه و جایگزینی یوسف بن محمد یوسف توسط ولید بن یزید
- عزل ثعلبه بن سلامه عاملی از ولایت اندلس و جایگزینی حسام بن ضرار کلبی توسط حنظله بن صفوان کلبی
- درگذشت طرمّاح بن حکیم
- درگذشت سماک بن حرب
- درگذشت حبان بن ابی جبله قرشی

سال 126 هجری

- قیام عبدالرحمان بن حبیب بن ابی عبیده در افریقیه و بیعت مردم تونس با وی
- فرار حنظله بن صفوان کلبی از افریقیه در پی قیام عبدالرحمان بن حبیب
- قتل خالد بن عبدالله قسری به دستور ولید بن یزید
- قتل ولید بن یزید توسط پسر عمویش عبدالعزیز بن حجّاج بن عبدالملک
- آغاز خلافت یزید بن ولید بن عبدالملک (یزید سوم) معروف به یزید ناقص
- شهادت کمیت بن زید اسدی توسط یوسف بن عمر ثقفی
- عزل یوسف بن محمد بن یوسف از ولایت مکه و مدینه و جایگزینی عبدالعزیز بن عمرو بن عثمان توسط یزید بن ولید

- قیام مردم حمص و شکست آنان در شمال شام
- قیام مردم فلسطین و شکست آنان در طبریه
- عزل یوسف بن عمر ثقفی از ولایت عراق و خراسان و جایگزینی منصور بن جمهور توسط یزید بن ولید
- مأموریت بکیر بن ماهان از سوی ابراهیم امام برای گسترش دعوت عباسیان در خراسان
- عزل منصور بن جمهور از ولایت عراق و خراسان و جایگزینی عبدالله بن عمر بن عبدالعزیز توسط یزید بن ولید
- شورش نصر بن سیار در خراسان
- درگذشت یزید بن ولید
- آغاز خلافت ابراهیم بن ولید
- درگذشت سعد بن ابراهیم بن عبدالرحمان بن عوف(1)
- درگذشت معبد بن وهب
- درگذشت سعید بن ابی السعید
- درگذشت عبدالرحمان بن قاسم بن محمد بن ابوبکر(2)
- درگذشت مالک بن دینار بصری

سال 127 هجری

- برکناری ابراهیم بن ولید از خلافت توسط مروان بن محمد
- آغاز خلافت مروان بن محمد (مروان دوم) معروف به مروان حمار
- انتقال پایتخت امویان از دمشق به حران توسط مروان حمار
- قیام عبدالله بن معاویه بن عبدالله بن جعفر در کوفه

ص: 110

1- به روایتی سال 127 هجری

2- به روایتی سال 127 یا 130 هجری

- شورش سلیمان بن هشام بن عبدالملک علیه مروان حِمار
- شورش خوارج به رهبری ضحاک بن قیس شیبانی در شمال عراق
- قیام اهالی دمشق، حمص، تدمر و فلسطین علیه مروان حِمار
- جانشینی ابو سلمه خَلال در دعوت عَبّاسیان پس از درگذشت بکیر بن ماهان
- عزل حفص بن ولید از ولایت مصر و جایگزینی حَسّان بن عتاهیه توسط مروان حِمار
- شیوع طاعون در شام
- عزل حَسّان بن عتاهیه از ولایت مصر و جایگزینی حفص بن ولید توسط مروان حِمار
- قتل یوسف بن عمر ثقفی به دستور یزید بن خالد قسری
- شکست سلیمان بن هاشم بن عبدالملک در نبرد با مروان حِمار در روستای خصاف نزدیک قَسرین
- عزل عبدالعزیز بن عمرو بن عثمان از ولایات مکه و مدینه و جایگزینی عبدالواحد بن سلیمان بن عبدالملک
- درگذشت سوید بن غفله (1)
- درگذشت عبدالله بن دینار (2)
- درگذشت عاصم بن ابی النجود کوفی
- درگذشت اسماعیل بن عبدالرحمان بن ابی کریمه قرشی
- درگذشت عمرو بن عبدالله سبعی همدانی

سال 128 هجری

- تولد امام موسی کاظم (3)
- تصرف شهرهای موصل و کوفه توسط خوارج

1- به روایتی سال 132 هجری

2- به روایتی سال 126 هجری

3- به روایتی سال 129 هجری

- عزل عبدالله بن عمر بن عبدالعزيز از ولایت عراق و جایگزینی یزید بن عمر توسط مروان حِمار
- انتصاب ابومسلم خراسانی به رهبری قیام ضد اموی توسط ابراهیم امام
- شورش عبدالله بن یحیی کندی معروف به طالب الحق از خوارج در حضر موت به همراه ابوحمزه خارجی
- کشته شدن ضحاک بن قیس شیبانی خارجی در جنگ با مروان حِمار در نصیبین
- عزل حفص بن ولید از ولایت مصر و جایگزینی حوثره بن سهیل توسط مروان حِمار
- قتل حفص بن ولید و شمار دیگر از اشراف مصر توسط حوثره بن سهیل
- درگذشت عثمان بن عاصم بن حُصین
- درگذشت جابر بن زید بن حارث جعفی
- درگذشت اسماعیل بن عبدالرحمان
- درگذشت حارث بن سربج

سال 129 هجری

- آشکار شدن دعوت ابومسلم خراسانی در مرو و تلاش قبایل عرب برای مقاومت علیه دعوت عبّاسیان
- تسلط عبدالله بن معاویه بر شهرهای حلوان، جی (اصفهان) و ری
- شهادت عبدالله بن معاویه به دستور ابومسلم خراسانی
- شکست نیروی دریایی امویان در شمال قبرس
- اشغال مکه توسط ابوحمزه از خوارج و فرار عبدالواحد بن سلیمان بن عبدالملک
- بیرون راندن حمزه خارجی از مکه توسط عبدالعزيز بن عمرو بن عثمان فرمانده سپاه مروان حِمار
- تصرف صنعا توسط عبدالله بن یحیی کندی
- اشغال کاخ قرطبه توسط یمانیان
- درگذشت یحیی بن یَعمر عدوی

▪ درگذشت وهب بن کيسان

▪ درگذشت ثعلبه بن سلامه

▪ درگذشت علی بن زید بن جدعان بصری

سال 130 هجری

▪ شیوع طاعون در بصره و نواحی غربی فارس

▪ استیلای ابو مسلم خراسانی بر مرو و فرار نصر بن سيار به نیشابور

▪ وقوع زلزله شدید در بیت المقدس

▪ حمله قحطبه بن شبيب طائی به جرجان

▪ آمدن قحطبه بن شبيب طائی نزد ابو مسلم خراسانی از طرف ابراهیم امام و فرستادن قحطبه به طوس و کشتار مردم این شهر توسط قحطبه

▪ اشغال مدینه توسط ابو حمزه از خوارج

▪ بیرون راندن ابو حمزه از مدینه توسط عبدالملک بن محمد فرمانده سپاه مروان حمار و قت وی

▪ انتصاب محمد بن عبدالملک بر ولایات مکه و مدینه توسط مروان حمار

▪ قتل شبیان بن عبدالعزیز یشکری خارجی در سیستان و پایان شورش وی

▪ بیرون راندن عبدالله بن یحیی کندی از صنعا توسط عبدالملک بن محمد و قتل وی

▪ درگذشت ایوب بن ابی تمیمه(1)

▪ درگذشت اسحاق بن عبدالله بن ابی طلحه انصاری(2)

▪ درگذشت حنظله بن صفوان کلبی

▪ درگذشت عروه بن اذینه لثی

سال 131 هجری

1- به روایتی سال 129 هجری

2- به روایتی سال 132 هجری

- دستگیری ابراهیم امام به دستور مروان حِمار
- تسلط حسن بن قحطبه به شهرهای ری، جی (اصفهان) و نهاوند
- جنگ قحطبه بن شیب طائی با یزید بن هبیره در عراق
- جنگ قحطبه بن شیب طائی با مردم نهاوند
- عزل حوثره بن سهیل از ولایت مصر و جایگزینی مغیره بن عبدالله توسط مروان حِمار
- استیلای مالک بن هشم در سیستان
- درگذشت نصر بن سیار کنانی
- درگذشت واصل بن عطاء
- درگذشت منصور بن معمر سلمی
- درگذشت عباس بن ولید بن عبدالملک
- درگذشت مالک بن دینار بصری
- درگذشت محمد بن منکدر بن عبدالله تیمی
- درگذشت عبدالله بن ابی نجیح ثقفی کوفی

سال 132 هجری

عکس

□

ص: 114

▪ قحطی در اندلس و هجرت عده ای از مردم در آن دیار به شمال آفریقا

▪ عزل مغیره بن عبدالله از ولایت مصر و جایگزینی عبدالملک بن مروان بن موسی بن نصیر توسط مروان حِمار

▪ قتل سلیمان بن کثیر داعی عبّاسیان در خراسان به دستور ابومسلم خراسانی

▪ مرگ ابراهیم امام در زندان(1)

▪ سرکوب شورش شریک بن شیخ مهري در بخارا توسط ابومسلم خراسانی

▪ کشته شدن قحطبه بن شیب طائی در عراق(2)

▪ استیلاي محمّد بن خالد بن عبدالله قسری در کوفه

▪ سوزاندن نامه ابو سلمه خَلال توسط امام جعفر صادق (علیه السلام) (او در این نامه پذیرش خلافت توسط امام را تقاضا کرده بود و امام

این توطئه بنی عبّاس را با سوزاندن نامه خنثی کرد)

▪ تأسیس سلسله بنی عبّاس توسط عبدالله بن محمّد

▪ آغاز خلافت عبدالله بن محمّد بن علی بن عبدالله بن عبّاس معروف به سفّاح

▪ جنگ زاب نزدیک موصل بین مروان حِمار و عبدالله بن علی عبّاسی و شکست مروان حِمار و فرار او به مصر و قتل وی

▪ انقراض سلسله بنی امیّه

▪ درگذشت یزید بن عمر بن هبیره

▪ درگذشت اسماعیل بن ابی مهاجر درگذشت همّام بن منبّه

▪ درگذشت صفوان سلیم زهری

▪ درگذشت یزید بن قعقاع قاری

ص: 115

1- بنا بر نقلی به دست مروان حِمار مسموم شد

2- بنا بر نقلی در رودخانه فرات غرق شد

عكس

□

ص: 117

خوارج در تاریخ / یعقوب جعفری

الصحيح من سيره النبي اعظم (عليه السلام) / سيّد جعفر مرتضى عاملی

نقش عايشه در تاريخ اسلام / سيّد مرتضى عسکری

بررسی صلحهای تاریخی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) / حامد منتظری مقدم

دايره المعارف صحابه پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) / پژوهشکده باقر العلوم (عليه السلام)

سیمای کارگزاران امیرالمؤمنین امام علی (عليه السلام) / علی اکبر ذاکری

اصحاب امام علی (عليه السلام) / سيّد اصغر ناظم زاده

گاهشمار تاريخ اسلام ایران / عبدالله ناصری طاهری

ازمنه التاريخ الاسلامی / عبدالسلام ترمائینی

تاريخ ابن خلدون / عبدالرحمان بن محمد

تاريخ زندگانی پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) / محمد ابراهیم آیتی

تاريخ طبری / محمد بن جریر

تاريخ ابن اثیر / عز الدين بن اثیر

تاريخ یعقوبی / احمد بن ابی یعقوب

تاريخ تحلیلی اسلام / سيّد جعفر شهیدی

فتوح البلدان / احمد بن یحیی بلاذری

تاريخ سیاسی اسلام (سیره رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم)) / رسول جعفریان

تاریخ سیاسی اسلام (تاریخ خلفاء) / رسول جعفریان

تهذیب التهذیب / ابن حجر عسقلانی

الاصابه فی تمییز الصحابه / ابن حجر عسقلانی

انساب الاشراف / احمد بن یحیی البلاذری

فرهنگ اعلام تاریخ اسلام / سید غلامرضا تھامی

المنتظم فی تاریخ الامم و الملوک / ابوالفرج عبدالرحمان بن علی بن محمد بن جوزہ

معجم البلدان / شهاب الدین ابوعبدالله یاقوت بن عبدالله حموی

ص: 121

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتاب خانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارک امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

